Milliyet
ÇOCUK
20 Kasım 1978 • Sayı 47 • 750 kuruş

POSTER

İSMAİL ATIK
(Beşiktaş)

bir çizgi -romanın tamamı

BATIDA BİR SERÜVEN

püskül ile çilli

BELKİ HEP ÇİLLİ'NİN DÜŞMESİ HAKSIZLIK OLUYOR.. YOKSA LAF ARAMIZDA, OYUN ÇOK EĞLENCELİ..

İLAHİ PÜSKÜL! HİÇ İŞLEMİYOR KAFASI.. BU KAYDIRMACA NE GÜZEL FİKİRDİ.. SADECE BANA OYUN YAPMAK İÇİN KULLANABİLDİ ONU..

BU İŞİ ÜSTÜME ALIYORUM.. HER YERE İLANLAR KOYDUM... KURNAZ BİR İŞ ADAMI OLDUĞUMDAN ÜCRETİ DE ARTTIRDIM... HAH, İŞTE İLK MÜŞTERİLER GELİYOR..

KAYDIRAK İNİŞİ 100 KR.

KAYDIRAK

AAA! NE YAPIYORSUN ÇİLLİ?

BENİM AYAKLARIM YERE BASIYOR PÜSKÜL. SENİN ŞİİRSEL BİR BİÇİMDE, BANA ŞAKA YAPMAK İÇİN HAZIRLADIĞIN ALETTEN BEN AKILLICA YARARLANIYORUM..

AMA BU AMAÇLA HAZIRLANMADI Kİ BU KAYDIRAK! KANITI MI? MÜŞTERİLERİN BİRDEN KENDİLERİNİ DOMUZLARIN ARASINDA BULUNCA PEK ÖFKELİ DÖNECEKLER

AKILLICA DEDİM PÜSKÜL, YANİ KAYDIRAĞIN ÇIKIŞINI DEĞİŞTİRDİM. ŞİMDİ MÜŞTERİLER BİR SAMAN YIĞININ ÜSTÜNE DÜŞECEKLER..

HİÇ DE DEĞİL ÇİLLİ. ÇÜNKÜ BEN ONU ESKİSİ GİBİ YERLEŞTİRDİM.. DOMUZLARIN ARASINA DÜŞECEKLER YİNE...

HIII! HAYIR.. OLAMAZ!

BAL GİBİ OLUR! BAK SANA SÖYLEDİĞİM GİBİ NASIL ÖFKELİ DÖNÜYORLAR...

GRRRRR!

HAYIR! AY! İMDAAT! ÇEV.. ÇEVREMİ SARDILAR KURTAR BENİ PÜSKÜL!

AARRRRR!!

TEK BİR ÇAREN VAR ÇİLLİ KAYDIRAK!

HAKLISIN PÜSKÜL.. HOOOP!

AMA... AMA BU DÖRDÜNCÜ KEZ HAYIIR!

ÇOK ÖZÜLME ÇİLLİ BU KEZ PARA ALARAK YAPIYORSUN BU İŞİ!

OKURUN SESİ

● Dergimizi çok seviyor, aynı zamanda çok beğeniyorum. Ama bir dileğim var sizlerden. Bir süre önce yayımladığınız, "Her Hafta Bir Konuk" köşesini yine yayımlayamaz mısınız?

Yavuz Kıvrak (İstanbul)

● " Milliyet Çocuk Dergisi"ni çok seviyorum. Acaba Pembe Panter'in serüvenlerini yine yayınlar mısınız?

Arif Eser (İstanbul)

Dileğinizi yerine getirerek Pembe Panter'in yeni serüvenlerini yayımlamaya bu hafta başlıyoruz.

● " Milliyet Çocuk Dergisi"ni çok iyi işlemişsiniz. Sizleri kutlarım.

Şeren Mehmet Ali (Kıbrıs)

● Acaba "Red Kit"in serüvenlerini, klasikler gibi kitap biçiminde yayımlayabilir misiniz?

Dileğinizi bir süre sonra gerçekleştireceği sevgili okurumuz.

● Dergimizde yayınlanan klasikler arasında uzayla ilgili olanları yayımlar mısınız?

Gonca Erbay (Mersin)

bizden size *

● Beşiktaş'ın Finlandiya'dan transferi, golcü futbolcu, "İsmail Atik" Türkiye'ye geleli birkaç ay olmasına karşın takımına alıştı. Futbolseverlere kendini sevdirdi. Bu nedenle sayımızın posterini ona ayırdık.

● Bu haftanın öyküsü Gülşen Girginkoç'tan. Girginkoç'un daha önceki öykülerini sizlere sunmuştuk. "Çocuklar ve Bir Adam", onun son öyküsü... Bilmeyen okurlarımız için de kısaca anımsatalım. Girginkoç İstanbul'da doğdu. Devlet Tiyatrosu Çocuk Bölümü'nde on üç yıl çalıştı. AST ve Dostlar Tiyatrosu topluluklarında oyuncu olarak görev aldı. Şiirler ve radyo oyunları yazdı...

● Sizlere Pembe Panter'in yeni serüvenleriyle aramızda olacağını bir süre önce duyurmuştuk. Bu haftadan başlayarak sevimli kahramanımızın yepyeni serüvenlerini dergimizde izleyebilirsiniz.

● "Uygarlığın Kilometre Taşları" adlı dizimizde bu hafta müzik dünyasına yön vermiş, büyük bir sanatçı var: Beethoven. Onun ilginç yaşam öyküsünü hepinizin severek okuyacağına inanıyoruz.

● "Hayvanlar Ansiklopedisi " adlı dizimizi de bu hafta, en çok üyesi olan hayvan topluluklarından biriyle sürdürüyoruz: Maymunlar....

● Bu haftalık bu kadar. Gelecek sayımızda yine buluşmak üzere hoşçakalın.

Pembe Panter

Milliyet ÇOCUK DERGİSİ

Pazartesi günleri yayımlanır

1978 / Sayı: 47

Sahibi: Milliyet Gazetecilik A.Ş. adına ERCÜMENT KARACAN
Genel Yayın Müdürü: ABDİ İPEKÇİ
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: ÜLKÜ TAMER
Teknik Yönetmen: EDİP ALŞAR

Milliyet Yayın A.Ş. tarafından hazırlanmış
Milliyet Ofset tesislerinde basılmıştır

20 Kasım 1978

Adres: Milliyet Çocuk Dergisi, Milliyet Yayınları
Basın Sarayı, Cağaloğlu, İstanbul

Abone koşulları: Yıllık: 338 TL — Altı aylık: 169 TL
Yabancı ülkeler için ayrıca posta ücreti eklenir

atasözleri

" Körle yatan şaşı kalkar."
Bence bu atasözümüz yanlıştır.
Bu sözden şu anlam çıkıyor:

Hiçbir zaman zayıf olanlarla, kuvvetsiz olanlarla, muhtaç olanlarla yatıp kalkma. Durumlarını sorma. Aksi halde sana büyük zararı dokunur.

Gerçek böyle değildir. Neden muhtaç olanlarla, bizlere gerek duyanların halini, hatırını sormayalım? İnsanlık bu mudur? Neden insanlık görevimizi yapmayalım? Bu söz bence yanlış ve sakıncalıdır.

YAVUZ KIVRAK
(İstanbul)

UZAY ÇOCUKLARI

GEZEGENLER SAVAŞIYORMUŞ TIK

ÇOCUKLAR ON-ALTI GEZEGENİ OLAN YENİ BİR GÜNEŞ SİSTEMİ. NE GİRDİK...

YAŞAM KOŞULLARI BİZ. LERE UYGUN GEZEGEN VAR MI İÇLERİNDE ?

VAR BABA HEM DE İKİ TANE..

ÇOK İLGİNÇ. CANLI İKİ GEZEGENİ OLAN BİR SİSTEME İLK KEZ GELİYORUZ.

BU GEZEGENLERİN BİRİNDE DEĞERLİ MADENLER ÇOK. ÖTEKİ TARIM ÜRÜNLERİ AÇISINDAN ZENGİN. ÖNCE HANGİSİNE GİDELİM?

TARIMA ELVERİŞLİ OLANINA GİDELİM BABA ..

KIRLARDA OYNAMAK İSTİYORUZ.

BEN AĞAÇ TEPELERİNİ AKI DE DİPLERİNİ ÖZLEDİ.

ÇOCUKLARI DUYDUN MANTAR.

DUYDUM BABA. ONLARIN İSTEDİĞİ GEZEGENE GİDİYORUM..

OH ! NE KADAR GÜZEL BİR GEZEGEN BU !..

DENİZ , DENİZ.. BOL BOL SU VAR BURADA. TIPKI SEVGİ GEZEGENİMİZ GİBİ...

KIRLAR, AĞAÇLAR OH NE GÜZEL!

HEY ÇOCUKLAR! AŞAĞI-DA ROKETLER VAR...

AAA! YANMIŞ YIKILMIŞ EVLER.

BURADA DA SAVAŞÇI KİŞİLER YAŞIYOR GALİBA.

HEY ŞURAYA BAKIN!...

BİR UÇAN DAİRE!

DÜŞ GÖRÜYORUZ SANIRIM.. BU GE-ZEGENDE BÖYLE ŞEY OLAMAZ...

TÜM GEZEGENİ DOLAŞ-MADIK Kİ KOMUTAN... BELKİ BAŞKA YÖRELERDE GELİŞMİŞ TOPLUMLAR VARDIR.

YAKINA İNİYOR KOŞUN YANINA GİDE-LİM..

SELÂM DOSTLAR, BU GEZE-GENDE KONUKLARA HOŞ-GELDİN DENİLMEZ Mİ?..

VALLA BİZ DE BURALARIN YA-BANCISIYIZ. YANİ KONUĞUZ..

SİZE "HOŞ GELDİNİZ" DEMEK EV SAHİPLE-RİNE DÜŞER...

DEMEK SİZ DE BAŞKA GEZE-GENDEN GELDİ-NİZ...

YAKINDAKİ KOMŞU GEZEGEN-DENİZ.. SİSTEMİMİZDE BAŞKA GELİŞMİŞ GEZEGEN YOK SANI-YORDUK...

YANILMIYOR-SUNUZ. BİZ ÇOK UZAK BİR SİSTEM-DEKİ SEVGİ GEZE-GENİNDEN GELDİK.

NELER OLDU BU-RADA? BİLER Yİ-KILMIŞ İNSANLAR YARALANMIŞ. SAVA-ŞIYOR MUSUNUZ YOKSA?

EVET İKİ GEZEGEN SAVAŞIYOR, ÇİÇEK GEZEGENİNDEN BİR YİĞİT SALDIRDI BİZE.

NE? İLKEL BİR ATLI SAVAŞÇIYA KARŞI MO-DERN ROKETLER HA? UTANMIYOR MUSUNUZ ?

UTANIYORUZ ELBET. O, BİZE SALDIRIN-CA ROKETİMİZE BİNİP KAÇMAK İS-TEDİK...

AMA YAKITIMIZ YOKTU. BİRAZ YÜKSELDİK SON-RA DA KÖYÜN ÜSTÜNE DÜŞTÜK..

?

İSTEMEDEN OLDU YEMİN EDERİM... SADECE BİR KAZA OLDU..

ŞİMDİ SAVAŞMAK İSTİ-YORUZ AMA GEZEGEN-LİLERLE DEĞİL. ONLA-RIN BİLGİSİZLİĞİYLE SAVAŞACAĞIZ...

YANİ SİZ BURAYA YALNIZCA BİLİM ADINA MI GELDİ-NİZ ?...

YALAN SÖYLEMEK UYGAR KİŞİLERE YARAŞMAZ. YİYECEK BULMAYA GELDİK..

BURASI TARIMA ELVERİŞLİ BOMBOŞ TOPRAKLARLA DOLU.. BU TOPRAKLARI İŞLEYEBİLİRİZ...

AMA BURASI SİZİN DEĞİL. ÇİÇEK GEZEGENLİLER NE DİYECEKLER BU İŞE?...

BİZLER UYGAR İNSANLARIZ. ONLAR İSTEMEZSE DÖNER GİDERİZ...

AMA BİZİM DE ONLARA VERECEĞİMİZ ÇOK ŞEY VAR...

BURADA OKULLAR FABRİKALAR KURACAĞIZ.. GEZEGENİMİZDEKİ MADENLERDEN GETİRECEĞİZ!

ONLARIN TOPRAKLARINI DEĞİL, ÜRÜNLERİNİ SATIN ALMAK İSTİYORUZ...

SİLAHLARIMIZ NE KADAR ÜSTÜN OLURSA OLSUN ÖZGÜRLÜKLERİN SATIN ALINMAYACAĞINI BİLİYORUZ.. ÖZGÜRLÜKLERİ İÇİN SAVAŞACAK İNSANLARIN EN ÜSTÜN DÜŞMANI BİLE YOK EDECEĞİNİ BİLİRİZ BİZ..

YAPMA BESİNLER YEMEKTEN BIKTIK. SUNİ GÜBRE, SUNİ YEM, SUNİ YAĞ, SUNİ BAL. BUNLARLA GÜÇLÜ OLAMIYOR İNSAN. DOĞAL BESİNLER GEREKLİ BİZE..

BÜTÜN BUNLARI ÇİÇEK GEZEGENLİLERİ ÇALIŞTIRARAK MI ELDE EDECEKSİNİZ?

HAYIR, İNSANLAR KÖLE OLAMAZLAR - ONLARLA BİRLİKTE ÇALIŞACAĞIZ..

DEVAM EDECEK

BİR ÖYKÜ

ÇOCUKLAR VE BİR ADAM

GÜLŞEN GİRGİNKOÇ

Uzaktan sevgiyle baktı ağaca "Merhaba, ben geldim" der gibi...

Çitlembik'le Çınar, nasıl olmuşsa birbirine karışmış, boy atmış, tek gövdeden değişik yapraklı dallar vermişti yıllar boyu.

Ulu ağacın altında durdu adam. Omuzlarını kaldırdı, elleri pardösüsünün cebinde, bir yanı ağrıyor gibi kasılmıştı.

Çantaları ellerinde, rengârenk plâstik minik kutularıyla çocuklar okuldan dönüyorlardı. Üçer-beşer itişe kakışa yürüyenler, durup konuşanlar, çantayı kutuyu çitlembik ağacının dibine bırakıp yumruklaşanlar... Kiminin beyaz yakası omzuna doğru kaymıştı. Bir kız, örgüsü bozulmuş saçını uçuruyor, kurdelesi elinde hızlı hızlı yürüyordu. Yanlış iliklediği ceketinin bir ucu sarkan çocuk, kızın peşinden koşuyor, adını bağırıyordu. Hepsine ayrı ayrı baktı adam gözyaşlarını silmeden. Rüzgârda saçları dağılır ya insanın, öyle iniyordu yaşlar yanaklarına. Bir süre dikilip durdu orda. "Çocuklar beni dinleyin, söyliyeceklerim var!" demedi.

Taaa ötedeki okul, çitlembik ağacı ve çocuklar....

Geri dönüp köşeye, Nazım abinin eczanesine kadar yürüdü. Köşe filân kalmamıştı ya neyse, o öyle biliyordu. Köşeden onların çıkmaz sokağına sapılır. Hâlâ köşe diyorum, oysa bir tuhaf cadde olmuştu o yol. Oto tamir evi, camları kirli, kırık iskemleli aş evleri, çirkin pembe boyalı, kocaman otelin yanındaki çöp dolu arsa, yarım kalmış bir inşaat.... Nazım abinin eczanesi de böyle değildi ki... Dükkânın üstünde geniş bir daire vardı, orda otururlardı. Arka tarafta, alçak duvarın çevrelediği bol meyve ağaçlı bahçe... Olmamış erikleri çalmak için çocuklar bahçeye doluştuklarında, Nazım abinin annesi:

— Sakın sakın, ham daha onlar. Olsun da öyle gelin. Dediğinde hiç ses etmeden çıkarlardı bahçeden. Şimdi kocaman bir yapı yükselmişti orda. Ağaçlar? Hiç değilse dut ağacını kesmeselerdi. Çıkmaz sokakta oturan komşulara ne verecekler şimdi peki?

Yeni yapılan eczanede ufalmış, gözleri çukurda, yüzü çizgi dolu bir Nazım abi oturuyordu. İçeri girip "Merhaba" diyemedi adam. "Bir aspirin alsam" diye geçirdi aklından, giremedi içeri.... Yürüdü, çıkmaz sokağın başında durup baktı, koca beton yapıların arasına sıkışıp kalmıştı tahta ev. Dar, ufak bir çıkmaz sokaktı bu. Tam karşıdaki konağın yerinde, insanın yüzünü güldürmeyen çıkıntılı, balkonlu, köşeli bir yapı yükseliyordu.

Tahta evin iki basamak taş merdivenine, Metin'le oturup dokuz taş oynadıkları yere dikti gözlerini. Gülümser gibi oldu adamın yüzü. Gelen geçen ona bakıyordu, aldırmadı. Merdivenler, pirinç tokmaklı, çıngır çıngır diye öten kapı ziliyle, morlu, sarılı, yeşilli camlarıyla sokak kapısı... Küçük bahçenin yola bakan yanından tahta perdenin sökülüp, oluklu çinkonun yerleştirildiği günü anımsadı. Babası iyi bilirdi öyle işleri. Evin her yanını onarır, küçük bahçeye minik havuzlar yapar, renkli balıklar beslerdi. Fatih İlkokulu başöğretmeni Selâhattin Beyin bilmediği yoktu. Resim yapar, ayakkabı onarır, balık tutmak için zoka hazırlardı. Sepeti balık dolu gelmişse eve, çıkmaz sokaktaki komşuların payı ayrılır, Metin'le ikisi kapı kapı dolaşıp balıkları dağıtırlardı. Her şey bölüşülürdü o sokakta. Nazım abinin annesi aşure yapmışsa, Metin'lerin bahçesindeki incir olmuşsa herkes payını alırdı. Marika teyzenin kışlık odunu gelmişse, elbirliğiyle taşınırdı içeri. Sessiz bir dostluk vardı. Kışın sokağı kar kapladığında, kendi kapısını küreyen, komşusunun kapısını da temizlerdi. Ne çok kar yağardı o zamanlar... Pekmezle yapılan kar helvası.... Mangal ateşi ... " Acaba yanılıyor muyum, bana mı öyle geliyor? Süslüyor muyum geçmişteki günleri?" diye düşündü adam, belleğini zorladı, olumsuz bişey bulamadı. İlişkiler dostluk, yardımlaşma doluydu. Dostluğun getirdiği bir güven, rahatlık, saygı vardı ki, bayramlarda önce, su dağıtan Vartan'ın, bekçinin, bohçacı Göçmen teyzenin armağanı, onlara sunulacak yiyecekler hazırlanırdı. Bakkal Recep amca, kimin varlıklı kimin yoksul olduğunu bilir, ayırım gözetmeden, parasız karemelâ verirdi çocuklara bazen.

Kaldırımın kenarında oturup, sözü aldı adam:

— Ya Belkıs abla... Belkıs abla annemin gençlik arkadaşıymış. Uzun boylu, kara gözlü, dudaklarını kıp-

kırmızı boyayan, konuşurken bol bol gülen bir kadın. Annemle aynı yaştaymış ama, bana çok gençmiş gibi gelirdi. İyi tavla oynardı galiba. Bahçede, minik havuzun yanında yapılan maçlarda, annemi yendikten sonra babamla oynamağa başlardı. Ama daha önce, illâ bana masal anlatacaktı. Yoksa rahat vermez, tavla oynatmazdım onlara. Çok masal dinledim ondan. Ama unutamadığım ..... Efendim, vaktiyle padişahlar varken, o görkemli sarayların, büyük bahçelerin olduğu dönemde, padişahın oğlu, yani şehzade, ince sütunlu, tahtaları oymalı oymalı, beyaz boyalı balkona çıktığında, oyalı yemenisinin altından uzun örgülü saçları kalçalarını döven, cin bakışlı, bol şalvarlı bahçıvan kızını, çiçekleri sularken görür. Onunla dalga geçip, şaşırtmak için "Bahçıvanın kızı bahçıvanın kızı" diye seslenir. "Bakarsın, sularsın fesleğenin yaprağı kaç?" Cin bakışlı kız, billur gibi bir kahkaha atıp" İlâhi şehzadem, okursun - yazarsın, gökte yıldız kaç?" diye yanıtlar. Sonra arkadaşlık, kaçıp kovalamalar, padişahın cezalandırması şu bu, bir sürü olay gelir ardından ama önemli değil...

Alabildiğine çiçek dolu, çok ağaçlı bahçenin bir köşesinde, minicik yapraklı fesleğenleri sulayan kızın, kendisine tepeden bakan şehzadenin karşısında ezilmeden, ürkmeden tartışmaya hazırlanması, kırk yıl önce anlatılan masalın bu pırıl pırıl bölümü, renkli resim gibi gözümün önündedir hep. Küsmeden, kızmadan, kıvrak zekâsıyla şehzadeye güzel bir ders.....

— Eşşeoğlu eşşek, senin... Avaz avaz bağırıp, ağlayan çocuğun sesiyle irkildi adam Birbirlerinin saçını çekiyor, kolunu ısırıyor, boğuşuyorlardı. Oto tamir evinden eli yüzü karalı, dövüşenlerden irice bir çocuk gelip ayırmaya çalıştı:

— Noluyorsunuz be! Arpanız fazla geldi galiba, basın gidin hadi..

Bırak ulan, bir tane patlatırım şimdi ha!

Fırlayıp kalktı adam. Çocuklara doğru bikaç adım attı, kaşları çatılmış, yüzü kırışmıştı. Ağzını açtı bişey demek için, diyemedi. Anlaşılmaz bir inatla birbirlerinin canını yakıyordu çocuklar. Tamircinin çırağıyla beraber güçlükle ayırdı onları. Bir sızı doldu yüreğine, bir utanç, bir acı..... Çıkmaz sokağı ardında bırakıp, dolmuşa yürüdü çabuk çabuk. Odasına dönüp kâğıda kaleme sarıldı. Bir öykü yazacaktı, ama öyle bir öykü olmalıydı ki çocuklar severek okusunlar, doğruyu saptasınlar, masaldaki bahçıvan kızı gibi yensinler karşılarındakini.... Ya gülüp de "Masal çağı geçti amca, boş versene sen" derlerse? Ya biyonik adamın gücünden söz ederlerse? Masanın sağ yanında buruşturulmuş kâğıtlar kümelendi. Horozlar ötüp sabah oldu. Adamın alnından ter süzülüyor, sırtı ürperiyordu.

Okuldan dönüp, ulu ağacın altından geçen çocuklar doluştu odaya. Küfredip boğuşan çocuklar, masanın üstünde tepinmeye başladılar. "Size bişey anlatmak istiyorum" diye söze başladı adam. Titriyordu. Yüzünün derin çizgilerinde acı ve utanç vardı. "Beni dineyin lütfen"....

Güçlüydü sesi. "Bilim ve teknik ne denli gelişirse, bizim dostluğa, sevgiye olan gereksememiz o kadar artar. Dövüşmekten çok, konuşmasını öğrenmeliyiz. Güzel renkleri, güzel, yararlı çizgileri bulmamız gerekir. Portakalın bölüşülmesi....."

Gülüyordu çocuklar. Alay eder gibi, "Sen ne anlarsın" der gibi..

Bir reklâm sözü girdi odaya, bir süre kaldı ortada.

İskemlesine çöküverdi adam, kapadı gözlerini. Bir çocuk elini tuttu yavaşça "Üzülmeyin" dedi. "Ben anladım söylemek istediğinizi, başka arkadaşlarım da var sizi anlayan. Siz yazıp tamamlayamazsanız eğer, biz sürdürürüz öyküyü, üzülmeyin." Derin bir soluk aldı adam, kıvançla gülümsedi, "biliyorum" diye mırıldandı. "Geç kaldım bağışlayın, suçlu benim. Çoktan anlatmam gerekirdi size bahçıvanın kızını. Dostça yaşanması gerektiğini, sorunların konuşarak çözümlenebileceğini söylemem gerekirdi şimdiye dek. "Hoşgörüyle baktı çocuk, "Bize güvenin" dedi. Sözü sürdürdü adam:

— Yollar değişecek tabii, evler de değişecek.... Çocuklar da değişecek ama.....

— Sizi anlıyoruz, içiniz rahat olsun, dedi çocuk. Arkadaşlarını alıp gitti.

KİRLENEN SOKAĞIMIZ

Çöpçü amca
Uzun saplı süpürgesiyle
Kağıtları, yaprakları, tozları
Teneke faraşına topluyor...

Rüzğâr olmasa,
Herkes sokağa atmasa kağıtları
Tertemiz kalacak yollar...

Ama
Arkasını dönmeden çöpçü amca
Tüm yeni çöpler
Sokağa doluyorlar...

Bu kadar insan
Habire kirletirse yolları,
Rüzgâr da böyle eserse
Bir Çöpçü amca ne yapsın?

SAHİN ÇANDIR

Milliyet

EĞİTİM

İLK ORTA LİSE

SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİ GİRİŞ SINAVLARINA HAZIRLIYOR

LİSE VE ORTAOKUL DERSLERİ PAZARTESİ, SALI, ÇARŞAMBA, PERŞEMBE VE PAZAR GÜNLERİ, İLKOKULLARIN DERSLERİ İSE CUMA, CUMARTESİ VE PAZAR GÜNLERİ YAYINLANIYOR.

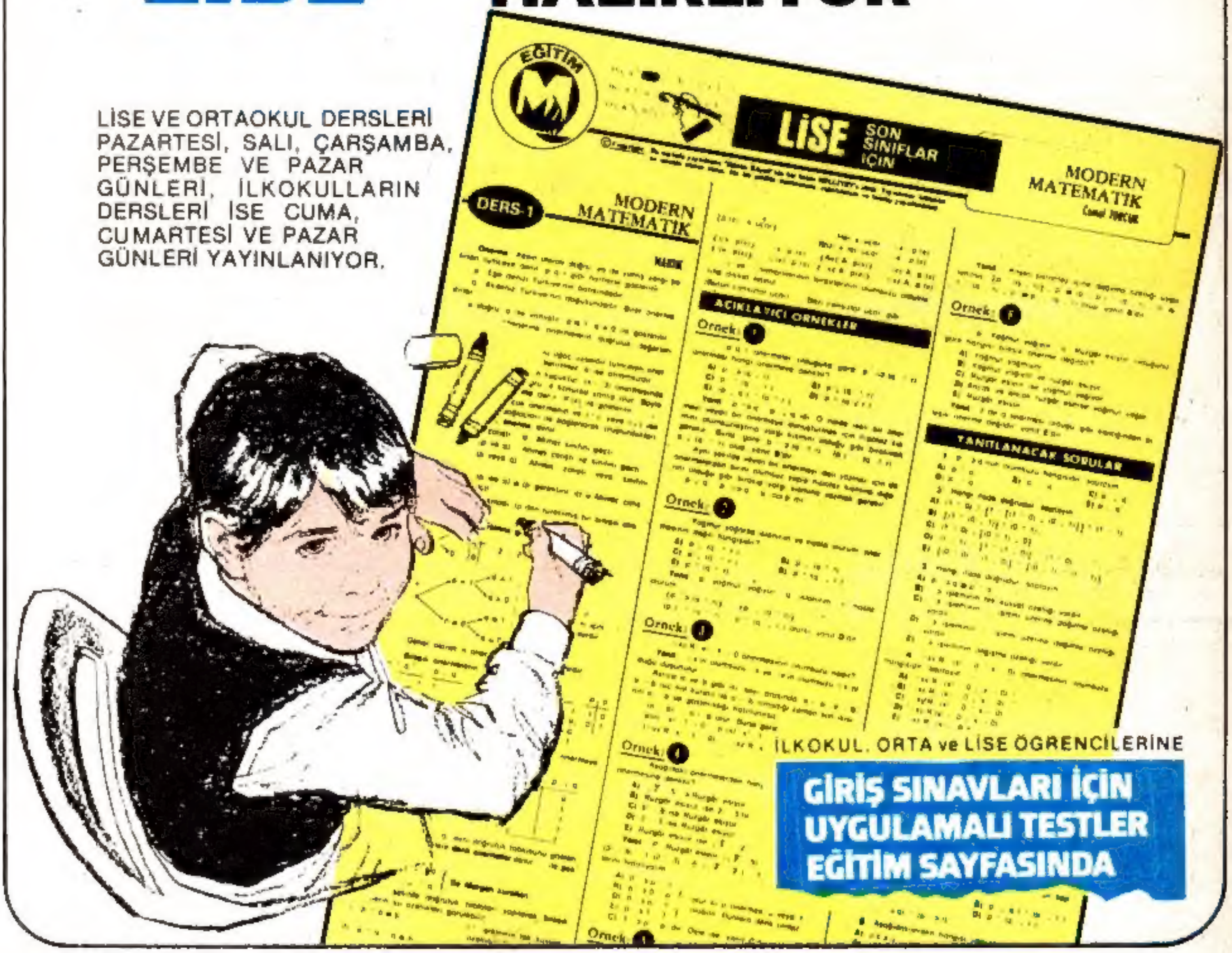

İLKOKUL, ORTA ve LİSE ÖĞRENCİLERİNE

GİRİŞ SINAVLARI İÇİN UYGULAMALI TESTLER EĞİTİM SAYFASINDA

AZİZ NESİN

ATASÖZÜ, ÖZSÖZ VE DEYİM NİTELİĞİ KAZANMIŞ

NASRETTİN HOCA

FIKRALARI

BUNA DEĞMİŞ BUNA DEĞMEMİŞ

Hoca, eşeğinin heğbesine bikaç karpuz koyup dağa odun kesmeye gider. Susayınca karpuzlardan birini keser. Ama, ham olduğundan kestiği karpuzu atar. Başka bir karpuz keser. Tatsız çıkınca onu da atar. İşte böyle böyle, kestiği karpuzlardan tatlısını yer, tatsızını, hamını atar. Bir de attığı karpuzların ustune işer.

Bir sure sonra odun kestıkçe terler, yorulur, sıcak da iyice bastırdığından susar. Ama kesecek karpuz da kalmamıştır. Bu kez attığı karpuzlara eğilip "Buna değmiş, buna değmemiş.." diye seçerek ayırır. Az sonra yine "Değmiş, değmemiş" diye seçıp yer. Sonunda, attığı karpuzların hepsini yer bitirir.

O KONUŞURSA BU DA DÜŞÜNÜR

— Hoca, pazarda küçuk bir kuşun on altına satıldığını gorunce, kendikendine "Demek, bugunlerde kanatlı hayvanlar çok para edıyor; bu kuçük kuş on altın ederse, benim koca babahindi yüz altın eder..." der. Kumesteki babahindiyi koltuğunun altına alıp pazara gotürür. Fiyatını soranlara,

— Yüz altın! der.

Ama hıçkimse, on akçeden fazla vermez.

Hoca,

— Bu ne iştir, şu kuçuk kuşun fiyatı on altın eder da, onun yırmi katı büyüklüğundeki benim babahındime bir altın bile veren yok, der.

Pazarcılar,

— Hocam, derler, o küçuk kuşun huneri var; konuşur.

Hoca da,

— Bunun da huneri var, der, o konuşursa bu da duşünur.

KOYDUĞUM YERDE OTLUYORSUN

Hoca, dağda kestiği odunu eşeğine yuklemiş. Baltasıyla abasını da odunların ustune koyup, eşeğine,

— Sen düz yoldan gelirsin, ben dağ yolundan kestirme gideceğim ... demiş.

Eve gelince, bakmış ki eşek yok... Eh, uzun yoldan geliyor, gecikir diye duşünmüş. Akşam olmuş, yine eşek donmemiş. Yolu kaybetmiştir diyerek, eşeğini aramaya başlamış. Araya araya, bıraktığı yere varınca, bakmış ki, eşek orda otlayıp duruyor. Ama semerin ustünde ne balta var, ne aba... Hemen eşeğin semerını çozup kendi sırtına almış. Eşeğin kulağına da,

— Sen hâlâ koyduğum yerde otluyorsun, demiş; baltamla abamı getir, kendi semerini al!..

EL, ELİN EŞEĞİNİ TÜRKÜ ÇAĞIRA ÇAĞIRA ARAR

Subaşının eşeği kaybolmuş. Subaşı buyrultu çıkarmış ki, herkes kaybolan eşeği arasın diye.. İsteristemez Hoca da, subaşının eşeğini aramaya başlamış. Hoca, hem türkü çığırır, hem gidermiş.

— Ne yapıyorsun böyle? diye sormuşlar.

— Subaşının eşeğini arıyorum... demiş.

Resim: Tan Oral

— Yahu, bu ne biçim eşek arama? diye soranlara, Hoca, şöyle demiş:

— El, elin eşeğini türkü çağıra çağıra arar...

YOKSULUN MALI GÖZÜ ÖNÜNDE GEREK

Hoca sakız çiğnerken sofraya buyur etmişler. Sofraya oturunca, sakızı ağzından çıkarıp burnunun ucuna yapıştırmış. Neden böyle yaptığını soranlara, şöyle demiş:

— Yoksulun malı, gözü önünde gerek.

GÖRÜP GÖRECEĞİN RAHMET BU

Hoca, kapısının önüne diktiği fidanın dibine işedikten sonra,

— Görüp göreceğin rahmet (yağmur) bu ... demiş.

KIZOĞLANKIZ ALTI AYLIK GEBE

Hoca, darda kalmış, ineğini pazara götürüp satışa çıkarmış. Ama hiçbir alıcı çıkmamış. Açıkgözün biri, Hoca'ya,

— Bana bikaç akçe verirsen, hemen satarım ineğini... demış.

Hoca razı olunca adam başlamış bağırmaya:

Ey malın iyisinden anlayanlar! Bu inek, altı aylık gebedir...

İneğin gebe olduğunu duyanlar başına üşüşmiş. Hoca da hemen satmış ineği iyi fiyata. Eve geldiğinde karısı, kızları için görücü kadınların geldiğini söylemiş. Hoca karısına,

— Dur, şu görücülere biriki söz söyliyeyim de kızımızı hemen beğensinler... deyip, kadınların olduğu odaya dalmış,

— Hatunlar, demiş, benim kızım, başka kızlara benzemez, altı aylık gebedir.

Kızı, oğluna istemeye gelen kadın,

— Nee? Kızoğlankız değil mi? diye sorunca, Hoca da,

— Evet, demiş, hem kızoğlankız, hem de altı aylık gebe.. . . . . .

Tuzak — kapılı orumcek, yuvasında oturup yukardaki titreşimleri dinler. Yaklaşan böceği yakalamak için dışarı çıkar.

- Hayvanlar dünyasının bazı üyeleri, birtakım bilimsel gerçekleri İnsanoğlu'ndan çok önce keşfetmişlerdi

ÖNCE DOĞA DÜŞÜNDÜ

Concorde uçakları, jet motorlarından güç alarak Atlantik Okyanusu üzerinde uçarlar. Hızları, ses hızının iki katı. Yani, saatte 2.240 km. Denizden yükseklikleri ise aşağı yukarı 10 km.

Concorde, çağdaş taşımacılığın vardığı en ileri noktalardan biridir. Ancak, bu araca akılalmaz hızı sağlayan motorların ana ilkesi, insanoğlunun kendinden çok eskiye dayanır.

Milyonlarca yıl önce, kafadanbacaklılar diye anılan bir gurup yaratık vardı. Şimdi unutulan denizlerde jet hızıyla dolaşırlardı. Günümüzde ise en iyi bilinen kafadanbacaklı türü, mürekkepbalıklarıdır. Mürekkepbalığı yüzgeçleriyle hareket eder. Ama şaşırtıcı bir şeyle karşılaşırsa bir jet gibi ileri fırlar. Bu fırlama hareketini şöyle açıklayabiliriz:

Balığın baş kısmında, iç deri denilen bir geniş açıklık vardır. Balık bu açıklıktan gövdesine su emer. Su içeri emildiğinde, iç derideki kaslar kasılır. Böylece suyun bulunduğu yer daralır.

Kasların kasılması, iç derideki suyun basıncını artırır. Suyun üzerindeki basıncın artmasıyla su, iç derideki dar açıklıktan yüksek bir hızla dışarı fışkırır. Bu açıklığa sifon denir.

Mürekkepbalığının hareketi, roketlerin fırlamasıyla aynı ilkeye dayanır. Genişleyen gazlar roketin kuyruğundan ateşlenince tepki adı verilen kuvvet roketin ileri atılmasını sağlar. Mürekkepbalığındaki su fışkırtması da aynı etkiyi doğurur.

Uçaklara güç sağlayan "turbo-jet" motorları da aynı biçimde çalışırlar. Tek fark, jet motorlarının sıcak ve genişleyen bir gaz akımını kullanmalarıdır.

Motorun ön tarafından hava emilir ve kompresor denen bir alete geçirilir. Kompresör bu havası artırılmış basınçla patlama bölümüne yollar. Patlama bölümünde hava, yüksek yanıcı gücü olan bir yakıtla karışarak çok ısınır.

Havanın ve diğer gazların ısınması, bunların genişlemesine yol açar. Gazlar genişledikçe, patlama odasında daha fazla yer tutmak ve bundan kaçmak için uğraşmaya başlarlar. Tek kaçış yolları ise, motorun gerisindeki dar ve uzun açıklıktır.

Nasıl mürekkepbalığı gövdesinden fışkıran yüksek basınçlı suyun itmesiyle hareket ediyorsa, uçaklar da yüksek basınçlı gazların motorun gerisinden fırlamasıyla ileri doğru yol alırlar.

Jet motorları, bizim her gün kullandığımız buluşlardan biridir. Oysa bunları hayvanlar, insanoğlu düşünmeden önce bile kendi yaşantısında uyguluyordu.

Örnek olarak bir örümcek türünün yaptığı bir hareketi verebilirim. Kapılarımızı her kapayıp kilitleyişimizde, o örümceğin binlerce yıldır yaptığı bir işlemi yapmaktayız. Amerika'da, California eyaletinde yaşayan bir örümcektir bu. Yuvasını toprağın içine kazar. Yuvanın çapı 3.5 santim, derinliği de 25 santım kadardır. Yuvanın içi ise örümcek tarafından incecik bir ağla kaplanmıştır. Üst kısım ise titizlikle düzeltilir ve içe doğru hafif bir eğim verilir. Daha sonra örümcek topraktan ve ipek ağdan oluşan bir çeşit tıkaç ya da tapa yapar. Bu tapanın dış kenarına da özenle eğim verilir. Böylece tapa, yuvanın ağzına tam olarak oturur.

Tapanın bir kenarıyla, yuvanın o kenara gelen yanına örümcek ipekten iplikler örer. Bu durumda kapıyla yu-

va arasında bir menteşe oluşturur. Kapısının ya da tapanın üzerini, çevredeki toprakla örter ve kapı kapandığında yuva fark edilmez olur.

Tuzak - kapılı yuvanın sahibi örümcek, zamanının çoğunu yuvasında geçirir. Ama tembel tembel oturmaz. Yukarda, toprak üzerinde yürüyen böceklerin oluşturduğu titreşimleri dinler. Çunku karnını o böceklerle doyurur.

Yakına bir böcek geldığini duyar duymaz, kapısını açar ve avını yakalar. Avıyla birlikte yuvasına döner, kapısını örter.

Tuzak-kapılı örumcek en çok iri yaban arısı turunden korkar. Kocaman arı onun can duşmanıdır..

Yaban arısı, dışarda pusuya yatıp örumceğin dışarı çıkmasını bekler. Örumcek yuvadan çıkıp avını yakalayınca, yuvasına donmeden arı ustune atlayıp onu yakalamaya uğraşır.

KİLİTLİ KAPI

Çoğunlukla arı orumceği yakalayamaz. Örumcek hemen içeri kaçıp kapısını kapamayı başarır. Yine de arı, avının peşini bırakmaz. Kapısını zorlar. Ama, örumcek önlemini almıştır. Hemen kapısını kilitlemeye başlar. Kilit işini, kapı ve yuvanın üstunu ağla örerek çözümler.

Tuzak-kapılı örumcek, türü içersinde en buyuklerden biridir. Buna karşın, zararsızdır. Bulunduğu yerde, bahçelerde beslenir.

Ses yansımasından yararlanan alet (sonar) yankıyla derinlik ölçme — harita yapımcılarının en buyük yardımcısıdır. Ancak bu haritalar, yapımcıların göremedikleri okyanus derinliklerinin, deniz yataklarının haritalarıdır. Aygıtın yardımıyla, deniz diplerinin kesin haritası çıkarılmaktadır.

Harita yapımcılarının çalıştığı araştırma gemisinde bir sonar vardır. Sonarın bir aygıtı ise geminin dibine yerleştirilmiştir. Bu aygıt sürekli ses dalgaları yayar. Ses dalgaları deniz yataklarına ve üzerindeki nesnelere çarpar geri döner. Tıpkı tünelin içinde bağırdığınız zaman sesinizin yankılanması gibi bir olaydır bu.

Bilginler, yankının denizin içinde hangi hızda hareket ettiğini bilirler. Gemide geri dönen sesi alan bir alıcı vardır. Alıcının ne kadar zamanda bu yankıyı algıladığını hesaplayarak, vericilerinden çıkan sesin çarpıp geri donduğü deniz yatağını ve üzerindeki nesnelerin ne kadar uzakta, derinde olduğunu tam tamına bilirler. Yankı alıcısı, televizyona benzeyen bir gostericiye bağlıdır. Bu gosterici, geminin altındaki her yankıyı bilim adamlarına gosterebilir

Ne var ki, ses yansımasını veren aygıtın ana ilkesi bilim adamlarının bulusu değildir. İnsanoğlu yeryüzunde var olmadan önce, yarasalar bunu kullanıyorlardı.

Yarasalar, gece yaratıklarıdır. Karınlarını doyurmak için bocek avlamaya çıkarlar. Bocekleri de uçarken yakalarlar.

Yüzyıllar boyunca, doğa bilimcileri bu işe pek şaşmışlardı: Yarasalar uçarken nasıl bocek avlıyor ve nasıl yolunun üzerindeki engellere çarpmıyor???

Konuyu açıklığa kavuşturmak için çeşitli deneyler yapılmış. Örneğin, karanlık bir odaya duvardan duvara ipler gerilmiş. Yarasa tek bir ipe çarpmadan ordan oraya uçmuş.

Yaşadığımız elektronik çağı, sonunda, yarasının gizli yeteneğini ortaya çıkarmayı başardı:

Yarasanın bir uyarı sistemi var. Uçarken goremediği şeylere çarpmaması için ona yardımcı oluyor...

Gunumuzde, her turlu sesi alan, kayda geçiren çok duyarlı aletler var. Bilim adamları, yarasaları izlemek için bu aygıtlardan yararlanıyorlar. Sonuçta, yarasaların uçtukları kadar hiç durmadan çok tiz, cırlak sesler çıkardıkları öğrenilmiş. Bu cırlak sesler oylesine tız ki, insan kulağının duyması olanaksız oluyormuş.

Yarasa, yolunun üzerinde hiç engel olmadığı zamanlarda, uçarken saniyede 30 kez cırlıyor. Ama yolunun uzerine bir şey çıkarsa, cırlama sayısı saniyede 100'e fırlıyor.

Cırlama sesleri, karşılaştıkları cisimler tarafından geri yansıtılıyor. Yada yankılanıyorlar. Yarasanın buyuk ve çok duyarlı kulakları cırıltılı yankılarını hemen algılıyor ve önünde bir şey olduğunu yarasaya haber veriyor.

Yarasanın cırlaması ile sesin yankılanıp geri dönmesi arasında geçen sure, saniyenin çok kuçuk bir bolumunu kaplıyor. Bu sure, yarasanın yolunu değiştirmesine yetiyor.

Yarasanın bu sonar yöntemi, onun engele çarpmasını engelledığı gibi beslenmesine de yardım ediyor. Bu kucuk yaratık, bu yontemle, karnını doyurduğu bocekleın varlığını da haber alıyor. Boylece, yarasanın karanlıkta uçarken bocekleri nasıl bir çırpıda yakaladığı açıklanıyor.

Yarasanın çok karmaşık bir burun yapısı vardır. Burundan çok ince ses ışınları çıkarır. Cırlamalarını da bu ses ışınları oluşturur.

Yarasalar, uçuştan sonra yere konmak için de sonar yönteminden yararlanırlar

İlk kovboy, kemendini atıp ilk avı olan okuzu yakalamadan çok önce, bir orumcek de bu işi yapıyordu. İpliğiyle bocekleri avlıyordu.

Amerika'da yaşayan Mastafora Örumceği, beslendığı sinekleri hep kement atıp yakalamasıyla unludur.

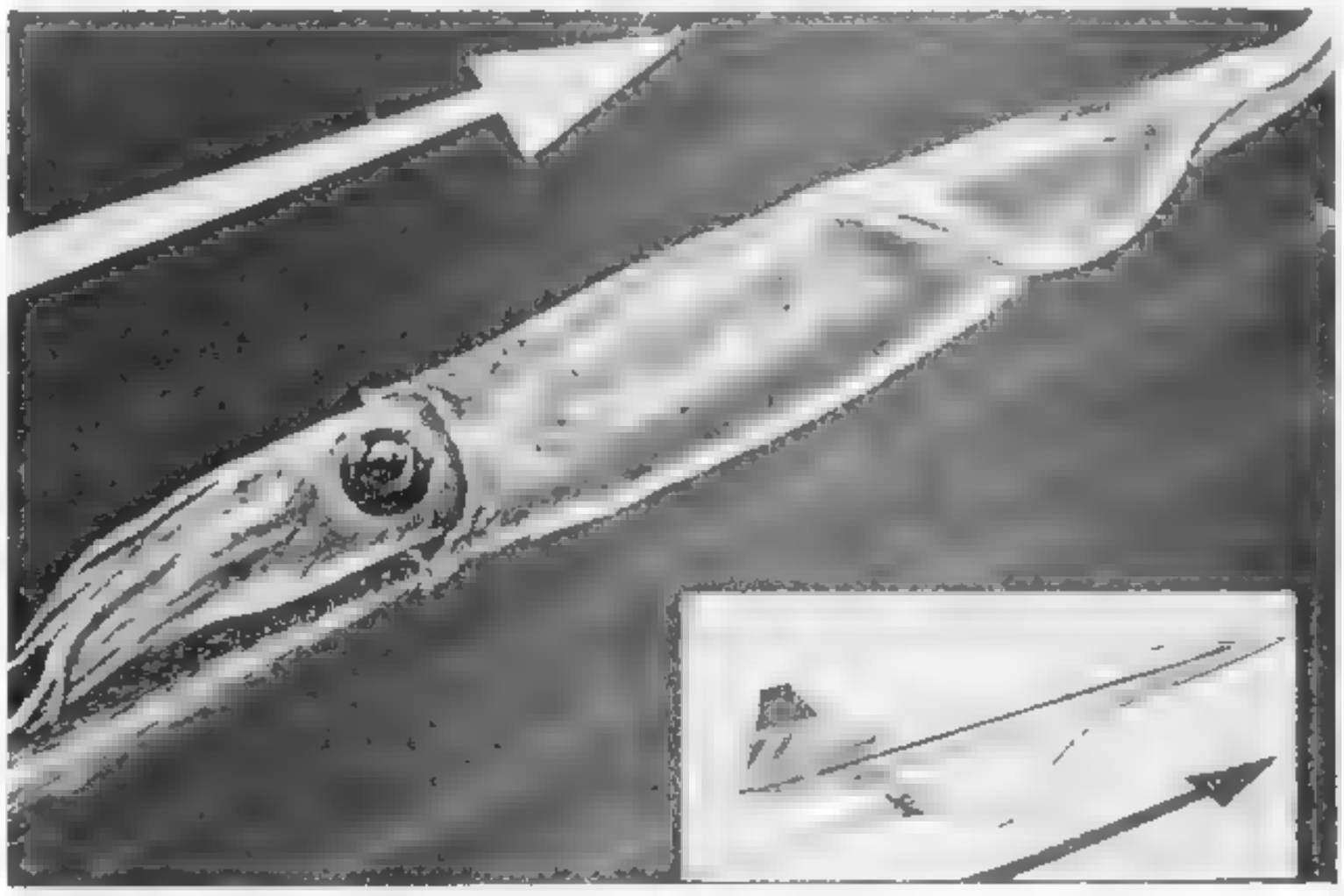

Uçaklara guç sağlayan turbo-jet motorları, murekkepbalığının su fışkırtması ilkesiyle çalışır. Aradakı tek fark, jet motorunun genişleyen gazlar kullanmasıdır.

SOSYAL BİLGİLER

YURDUMUZUN TARİHÇESİ

1. Papirüs nedir?
   (a) Eski Mısırlıların, üstüne yazı yazmak için kullandığı bitkidir.
   (b) Sümerlerin kullandığı yazıdır.
   (c) Yontma Taş çağında insanların mağara duvarlarına yaptıkları resimlere verilen genel addır.
   (d) Yontma Taş çağıyla Cilâlı Taş çağını ayıran kısa dönemdir.

2. Hiyeroglif nedir?
   (a) Eski Mısır'da firavunların gömüldüğü piramit - mezardır.
   (b) Eski Mısırlıların kullandığı resim - yazıdır.
   (c) Sümerlerin tanrılara çeşitli hayvanları kurban ettikleri tapınaktır.
   (d) Sümerlerin kullandığı yazıdır.

3. Aşağıdaki yıllardan hangisi İ.Ö. üçüncü yüzyıldadır?
   (a) İ.Ö. 124.
   (b) İ.Ö. 224.
   (c) İ.Ö. 324.
   (d) İ.Ö. 3244.

4. Aşağıdaki tarihlerden hangisi İ.S. yedinci yüzyıldadır?
   (a) İ.S. 601.
   (b) İ.S. 701.
   (c) İ.S. 801.
   (d) İ.S. 7101.

5. İ.Ö. 1900 yılında aşağıdaki devletlerden hangisi kurulmuştu?
   (a) Hitit devleti.
   (b) Sumer devleti.
   (c) Asur devleti.
   (d) Selçuklu devleti.

6. Kadeş Antlaşması hangi devletler arasında yapılmıştı?
   (a) Hitit devletiyle Mısır devleti arasında.
   (b) Sümer devletiyle Hitit devleti arasında.
   (c) Sümer devletiyle Mısır devleti arasında.
   (d) Mısır devletiyle Asur devleti arasında.

7. Dicle ile Fırat ırmaklarının arasında bulunan bölgeye ne ad verilmişti?
   (a) Babil.
   (b) Urartu.
   (c) Frigya.
   (d) Mezopotamya.

8. Orhun yazıtlarının üstündeki yazılar, hangi alfabeyle yazılmıştı?
   (a) Sümer alfabesiyle.
   (b) Göktürk alfabesiyle.
   (c) Latin alfabesiyle.
   (d) Arap alfabesiyle.

9. Hititler kaç tanrıya inanırlardı?
   (a) Tek tanrıya inanırlardı.
   (b) Bir çok tanrıya inanırlardı.
   (c) Hititler hiç bir tanrıya inanmazlardı; tanrısızdılar.
   (d) Hititler tek yıllarda tek, çift yıllarda da çift tanrıya inanırlardı.

10. Yurdumuzda aşağıdaki yerlerin hangisinde yapılan kazılarda Hitit devletinden kalma sanat yapıtları çıkarılmıştır?
   (a) Hopa.
   (b) Oğuzeli.
   (c) Safranbolu.
   (d) Alacahöyük.

11. Sümer devletinin en ünlü siteleri hangileridir?
   (a) Ur ve Uruk.
   (b) Karkamış ve Hattuşaş.
   (c) Babil ve Sus.
   (d) Kent ve Site.

12. Sümer devleti hangi yüzyılda yıkıldı?
   (a) İ.Ö. kırkıncı yüzyılda.
   (b) İ.Ö. yirmi ikinci yüzyılda.
   (c) İ.Ö. on dördüncü yüzyılda.
   (d) İ.Ö. sekizinci yüzyılda.

MATEMATİK PROBLEMLERİ

DÖRT İŞLEM

(1) Ali, tanesi 750 kuruştan dört dergi aldı. Cebinde 3750 kuruşu vardı. Acaba geriye kaç kuruşu kaldı?

(2) Ayşe, üç arkadaşına tanesi 250 kuruştan birer simit aldı. Bir simit de kendi yedi. Cebinde 1250 kuruşu vardı. Geriye kaç kuruşu kaldı?

(3) Ali, tanesi 350 kuruştan üç tane kaplama kâğıdı aldı. Cebinde 3645 kuruşu vardı. Geriye kaç kuruşu kaldı?

(4) Ayşe, 1250 kuruş vererek beş metre kurdele aldı. Acaba kurdelenin bir metresi kaç kuruşa geldi?

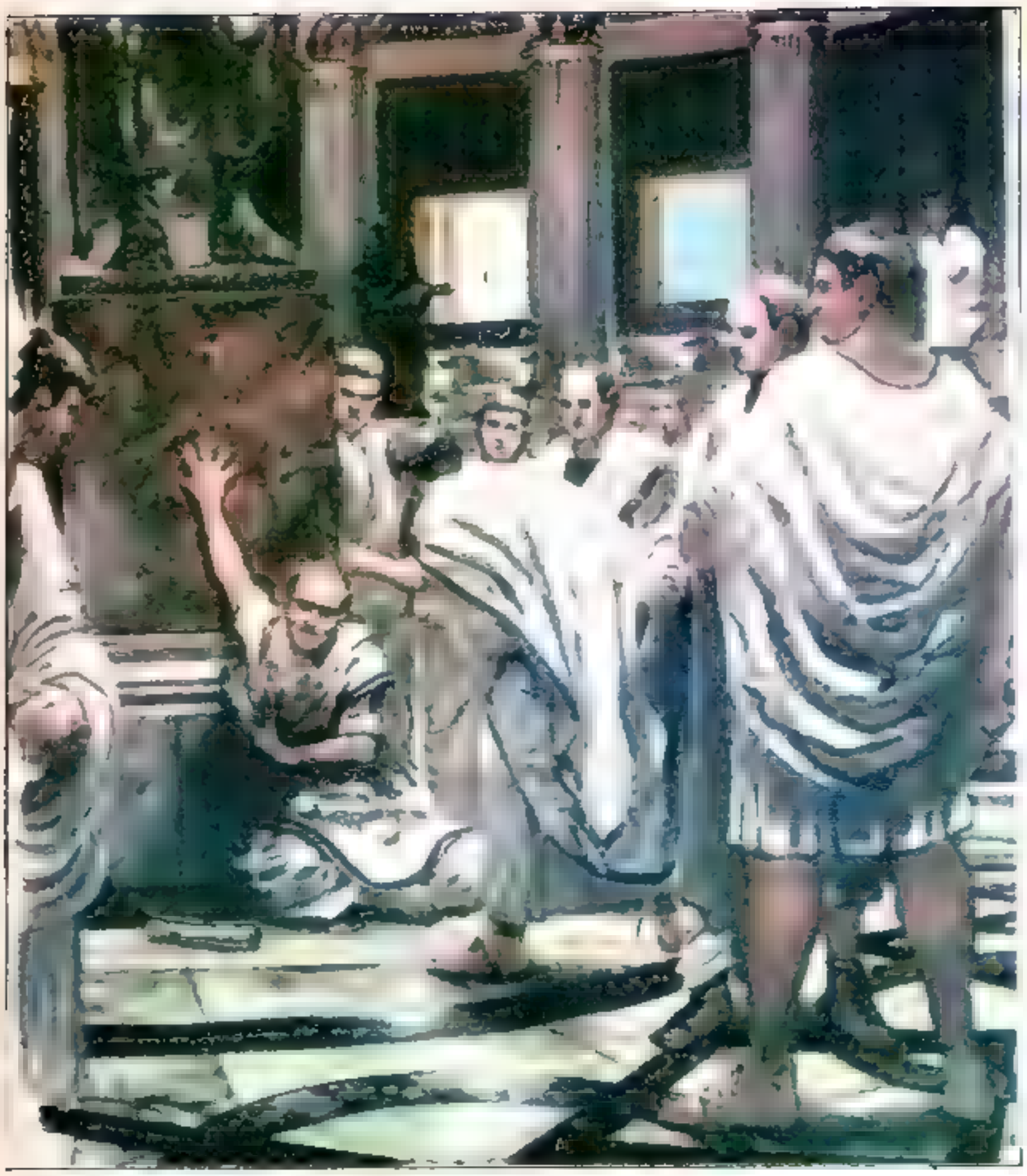

Bu sayıdaki "Ben Kimim" sorusuna konu olan devlet adamı öldürülürken

13. Eski Mısır devletini yıkan hükümdar kimdir?
- (a) Darius.
- (b) Labarnaş.
- (c) Büyük İskender.
- (d) II. Ramses.

15. Aşağıdaki devletlerden hangisi yurdumuzun Doğu Anadolu bölgesinde kurulmuştur?
- (a) Akat devleti.
- (b) Urartu devleti.
- (c) Lidya devleti.
- (d) Frigya devleti.

16. Frigya krallarına genel olarak ne ad verilirdi?
- (a) Frig.
- (b) Midas.
- (c) Kimmer.
- (d) İskit.

17. Lidyalılar, aşağıdaki buluşlardan hangisinin sahibidir?
- (a) Paranın.
- (b) Yazının.
- (c) Kâğıdın.
- (d) Basımevinin.

18. Aşağıdaki kentlerden hangisi bir İyon kentiydi?
- (a) İstanbul.
- (b) Ankara.
- (c) İzmir.
- (d) Adana.

19. Aşağıdaki kişilerden hagisi bir Pers kraliydi?
- (a) Homeros.
- (b) Herodot.
- (c) Subbiluliuma.
- (d) Kurus.

20. Roma İmparatorluğu hangi yılda Doğu Roma ve Batı Roma olmak üzere ikiye bölündü?
- (a) 288'de.
- (b) 395'de.
- (c) 476'da.
- (d) 587'de.

GENEL KÜLTÜR

BEN KİMİM?

● İ.Ö. 100 — 44 yılları arasında yaşadım. Romalı bir devlet adamıyım. Çeşitli ülkeleri ele geçirdim. Bu arada Mısır'a da gittim. Kazandığım başarılar üzerine bana devlet yönetiminde olağanüstü yetkiler verildi. Senato'da öldürüldüm. Beni öldürenler arasında, güvendiğim bir dost olan Brutus da vardı. Ölürken söylediğim, "Sen de mi Brutus?" cumlesi ünlüdür. Benim kim olduğumu belki de bu cümleden anlayacaksınız.

BEN NERESİYİM?

● Asya'nın en doğusunda, adacıklardan oluşmuş bir devletim. İkinci Dünya Savaşı'nı yenilgiyle bitirdim. Daha sonra büyük gelişme gösterdim. Dünyanın en ileri devletleri arasına girdim. Başkentim Tokyo. Öteki buyük kentlerim Hiroşima, Osaka, Nagasaki. Bılın bakalım ben neresiyim?

BEN NEYİM?

● Hava basıncını ölçen bir aracım. İki türüm var. Biri cıvalı, öteki madeni. Bana bakarak, havanın nasıl olacağını kestirebilirsiniz.

GEÇEN HAFTANIN YANITLARI

FEN VE TABİAT

1—b 2—b 3—a 4—d 5—b
6—a 7—a 8—d 9—a 10—b
11—a 12—c 13—a 14—a 15—a
16—c 17—d 18—b 19—c 20—b

MATEMATİK PROBLEMLERİ

1 — 750 kuruş
2 — 600 kuruş
3 — 700 kuruş
4 — 98 defter

GENEL KÜLTÜR

Ben Kimim — Molıere (Molyer)
Ben Neresiyim — Batı Almanya
Ben Neyim — Traktor

SÖZCÜKLER ARASINDA

EMİN ÖZDEMİR

Geçen sayının ana sözcuğü, bir kır çiçeğinin adıydı: GELİNCİK. Kırmızı, iri çiçekli bu bitkiyi sanırım çoğunuz tanırsınız. Tohumları hem pastacılıkta kullanılır hem de kuş yemi yapılır. Çiçeklerinden de şurup ve reçel yapımında yararlanılır. Gelincikten üreteceğiniz sözcuklere gelince, şunlar olacaktı: 1. Gel. 2. Gelgit. 3. Gelenek. 4. Gelgeç. 5. Gelin. 6. El. 7. Elçi. 8. Elgin. 9. İn. 10. İnci...

Gelelim bu haftanın yeni sozcuğune. Alabildiğine genış bır kavram. Onu duyunca dağlardan ovalara; ırmaklardan gollere değin turlu gorunumler, varlıklar canlanır zihnimizde. Kendisi de soyluyor bunu: Ben bileşik yapılı bir sözcuğum, yedi harflı üç heceliyim. Anlamımı kolayca kavrayamazsınız, birbakıma gördüğünüz her şey bendedir. Başka ipuçları da vereyim size. Bunları iyi kullanabilirseniz, bulursunuz beni:

1. İlk hecem çok anlamlı bır sözcüktür. Türlü deyimlerde ve atasözlerinde kullanılır. Onu duyunca "toprak", "durak", "yuva" ocak" .... gibi sözcükler gelir aklınıza. (. . .)

2. Birincide bulduğunuz sözcuğün sonuna - el ekini getirdiniz mi, "belli bir yoreye özgü olan" anlamında bir sözcuk oluşur. (. . . . .)

3. - el değil de - gi ekini getirirseniz oluşturacağınız sözcük, "övgu"nün karşıt anlamlısıdır. "Çekiştirme", "aşağılama", "karalama", "kötüleme"... gibi sözcukleri de düşündurür size. (. . . . .)

4. - gi değil de - li ekini getirirseniz çok anlamlı bir sözcük türetirsiniz. Anlamlarından biri, "yurt içinde yapılan" demektir. (. . . . .)

5. Dördüncüde elde ettiniz sözcüğün sonuna onun olusunu getirirseniz "düzensiz" anlamda ir deyim oluşturursunuz.

6. Birincide bulduğunuz sözcüğün sonuna - ine ekini getirirseniz, "başkasının adına" demek olan bir sözcük oluşur. (. . . . .)

7. Dördüncü, beşinci, ve altıncı harflerin eşsesli bir sözcüktür. Bedenimizin bir bölümü olarak türlü deyimlerden kullanılır. Bunlardan bir ikisinin anlamı şöyle: Birden karşılaşmak, utanacak durumu olan, alçak gönüllü... (. . .)

8. Yedincide bulduğunuz sözcüğün sonuna - siz ekini getirirseniz, "utanmaz, çekinmez" anlamında bir sözcük elde edersiniz. (. . . . .)

10. Üç harfli ilk sözcüğümün yerine, yine üç harfli olan ve şu bilmecenin yanıtı olan sözcuğü getirirseniz yine bileşik yapılı bir sözcük elde edersiniz:

Mavi atlas
Arşın yetmez.
İğne batmaz
Makas kesmez
Terzi biçmez

Bütun bu ipuçlarından sonra bulabildiniz mi beni? Bir ipucu daha vereyim, şu dizelerin içindeyim:

Hey gücüne kurban olduğum
Dağ taş dinlemezim hey anam
Göster o gül yüzunü göster
Önce yeşil yeşil bak tohum
Sonra sarı sarı gülüver

Dolan kara toprağı dolan
Ulaş yeryüzüne ak tohum.

Ana sözcük: | | | | | | | |

ESKİ SAYILARIMIZI ELDE ETMEK İÇİN

Eski sayılarımızı elde etmeniz çok kolay. Bir kağıda elinizdeki koleksiyondan hangi dergilerin eksik olduğunu yazın. Sonra da bu dergilerin karşılıkları kadar posta pulu alın. Zarfa koyun ve bize postalayın. Tabii adresinizle birlikte...

Adresimiz: MİLLİYET GAZETESİ. Satış Servisi Nuruosmaniye cad. No: 65 Cağaloğlu — İSTANBUL

BİR OLAYIN ARKASI

REFORM

Papa 10'uncu Leo, 1517 yılında Roma'da yeni bir kilise yaptırmaktaydı. Bu kilisenin yapımı için gerekli parayı sağlamak amacıyla bir bildirge yayınladı. Bildirgeye göre Papa 10'uncu Leo, kilise yapımına katkıda bulunacak Hıristiyanların günahlarını bağışlayacaktı.

Almanya'nın Saksonya bölgesindeki Eisleben kasabasında yoksul bir madencinin oğlu olarak dünyaya gelen ve 1507 yılında papaz olan Martin Luther (1483—1546), Papa 10'uncu Leo'nun yayınladığı bildirgeye karşı çıktı. Görüşlerini yazılı olarak bir kilisenin kapısına astı.

Martin Luther'e göre, Tanrı ile kul arasına kimse giremezdi. Kulların günahlarını ise ancak Tanrı bağışlayabilirdi. Para karşılığı yapılan alım satım gibi gunah bağışlama karşılığında para toplanması da din adamlarının bir çeşit ticaret yaptığını gösteriyordu.

Luther'den önce XIV. yüzyılda İngiltere'de Wyclife (Viklif) adlı bir din adamı da kilisenin tutumunu eleştirmiş, kilisenin toprak sahibi olmaması, papazların geçimlerini sadaka yoluyla sağlaması, halkın İncil'i kendi öz dilleriyle okuması gerektığını ileri sürmüştü. Bu amaçla İncil'i ingilizceye çevirmişti. Ardından Prag Üniversitesi'nde profesörlük yapan Jean Hus (Jan Hus) adlı Çek bilgin bu düşünceleri benimsemiş, üniversitede ders olarak okutmaya başlamıştı.

Papazlardan kurulu ortaçağ mahkemelerinde her ikisinin de yargılanarak suçlu bulunması ve ateşte yakılarak ölüm cezasına çarptırılması gibi, Papa 10'uncu Leo da Marin Luther'i aforoz etti. Yani Hıristiyan dininden kovma cezası verdi. Bu karara Luther'in karşılığı, Papa'nın aforoz belgesini halkın önünde yakmak oldu.

Bunun üzerine Papa, Luther'i cezalandırması için Alman İmparatoru 5'inci Charles'e (Şarlken) başvurdu. İmparator da, Luther'in durumunu incelemek üzere Worms kentinde bir toplantı düzenledi. Toplantıda Luther, kiliseye karşı çıkışının temeline yer alan düşünceleri savundu. Ona göre, insanlar kendi akıllarını kullanmalı, kendi vicdanlarına göre davranmalıydılar. Herkes neye inanıyorsa bu inanç hoşgörüyle karşılanmalıydı.

Worms toplantısı yine de Luther'in yakılarak ölümüne karar verdi. Ama Saksonya Prensi, görüşlerini desteklediği için onu kaçırdı. On ay kendi evinde sakladı. Luther, bu arada boş durmadı, halkın okuyup anlayabilmesi amacıyla İncil'i almancaya çevirdi.

1526 yılında Spires kentinde düzenlenen toplantı, her prense, hangi dini uygun görüyorsa kendi topraklarında onu seçme özgürlüğünü tanıdı. Ne var ki aynı kentte 1529'da düzenlenen bir başka toplantıda, Luther için daha önce verilen karar yeniden kabul edilince, Luther'in görüşlerini benimseyenler bunu protesto ettiler. O yüzden bu görüşte olanlara Protestan adı verildi. Protesto etmekle de kalmayıp silâhlanmaya başladılar. Luther'in ölümünden sonra, 1552 yılında imparator anlaşma imzalamak zorunda kaldı. Protestan görüşünde olanlar yeni bir Hıristiyan mezhebi ve kilisesi olarak tanındı.

Luther'in görüşleri başka ülkelerde de etkisini gösterdi. İsviçre, Fransa ve İngiltere'de onunkine benzer görüşleri savunan din adamları çıktı. Uzun savaşımlardan sonra onlar da başarılı oldular. O ülkelerde de din ve devlet ilişkileri yeniden düzenlendi.

Reform adı verilen ve dinsel ilişkileri yeniden düzenlemeyi sağlayan bu olay, tıpkı ortaçağ sonunda sanat ve düşünce alanında ortaya çıkan Yeniden doğuş (rönesans) olayı gibi, siyasal ve toplumsal nedenlere dayanmaktadır. Papalık, Hristiyanlığın dinsel başkanlığını yapıyordu. Bütün ülkelerde bulunan kiliseler aracılığıyla insanlar üzerinde etkili olmaktaydı. Ortaçağda bu etki, yalnız dinsel olarak değil, siyasal ve toplumsal olarak da görulmekteydi. Papalarla işbirliği yapan imparatorlar bundan hoşnutken, Avrupa toplumlarında ortaçağ sonunda güçlenen ve ekonomik çıkarları yüzünden insanın özgür olmasını savunan kentliler (burjuvalar), inanç özgürlüğünü isteyen reform olayını da, kilisenin gücünü azaltacağı ve kendi gelişmelerine yardım olacağı için desteklediler.

MÜJDAT GEZEN

ÇOCUK MİZAHI

Sevgili çocuklar,

Biliyorsunuz yurttaşlarımızın bir çoğu Almanya, Hollanda gibi Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde çalışıyorlar. Vatanlarında iş bulma olanağı olmadığından köylerini, evlerini bırakıp gurbet ellerine gidiyorlar...

Bu haftaki ilk mektubumuz Nazan Durak kardeşimizden. Almanya'da babasıyla bulundukları sırada başından geçen bir olayı anlatmış:

" Ben 1974 yılında Almanya'ya gitmiştim. Bir pazar günü babam bizi alıp hayvanat bahçesine götürdü. Burada, en çok ilgimi çeken maymunlar oldu. Maymunlara patlamış mısır veriyordum. Bir kafesin önüne gittim. Bu kafeste iki tane maymun vardı. Ben hep bir tanesine veriyordum mısırı. Öteki maymun çok kızmış olacak ki benim saçımı eliyle bir yakaladı ve başladı yolmaya. Elimdeki mısırdan biraz da ona verdim de saçımı zor kurtardım. Bu olayı hiç unutamam....

İzmir'den Günay Temizel kardeşimiz de tamamen kendi ürünü olan bir fıkrayı yollamış.

YAĞMUR

Fen bilgisi dersinde öğretmen Tuncay'a sordu:

— Yağmur neye denir oğlum?

Tuncay biraz düşündükten sonra:

— Bulutların şey yapmasına yağmur denir öğretmenim....

Sevgili arkadaşlar, yinelemekte yarar gördüğüm bir konu var. Bazı mektuplar çok uzun oluyor. Örneğin içinde üç dört fıkra bulunan, uzun uzun öyküler anlatan mektuplar... Bunları burada yayınlama olanağımız yok. Çünkü bunlardan biri bu köşeyi doldurursa ötekilere yer kalmaz. Bu yüzden başınızdan geçen olayları ve fıkralarınızı kısa ve öz yazmaya özen gösterin.

Örneğin İzmir'den yazan Bulent Sicim kardeşimizin fıkrası, hem güncel, hem kısa ve öz, hem de kendi ürünü:

ET

Mehmetler, sınıfta besinlerimiz üzerine küme çalışması yapıyorlardı. Öğretmen herkesin bir besin maddesi getirmesine karar verdi. Mehmet'e de et getirmek düştü... Ertesi günü Mehmet, elinde bir tabak fasulye ile geldi. Öğretmen kızıp:

— Neden sen et getirmedin? diye sorunca Mehmet.

Babam, fasulye fakirin etidir, demişti de, diye yanıtladı.

Yukarıdaki fıkra gerçekten çok guzel. Bulent arkadaşımızı kutlarım.

Billur Soğütlüoğlu kardeşimiz de sevimli bir Karadeniz fıkrası gondermiş

KARADENİZLİ YARIŞMACI

Bir Karadenizli vatandaş bilgi yarışmasına girmiş. Spiker ilk soruyu sormuş:

— Avusturya'nın başkenti neresidir?

Karadenizli düşünmüş düşünmüş ve bulamayınca mırıldanmış:

— Viy anaaaaa.....

Spiker:

— Doğru, Evet Avusturya'nın başkenti Viyana'dır, demiş.

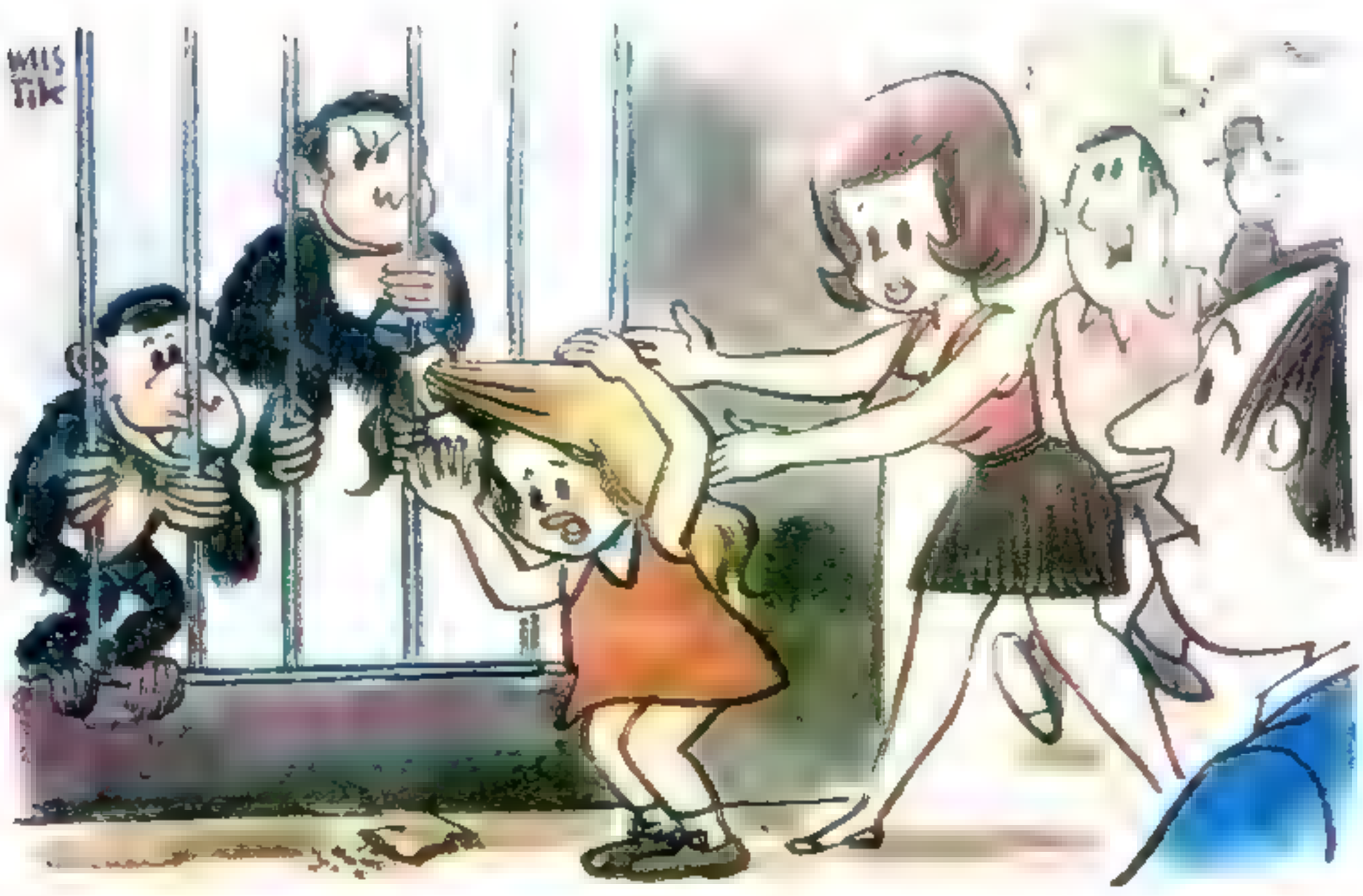

Sevgili arkadaşlar,

Önümde mektuplarınız hayli kabarık ama, yerimiz oyle değil. Bu nedenle tekrar buluşmak üzere hoşçakalın....

MEHMET'İN ÇEVRESİ

ATİLA ALPÖGE
DEVRİM ALPÖGE

İZMİT'TEKİ TOPLANTI

İzmit'teki toplantı çok ilginç geçti. Biz biraz geciktiğimiz için salonda ancak ortalarda bir yer bulabilmiştik.

Geç kalışımız tren yüzünden değildi. Tren zamanında gelmişti. Hatta otomobille gelen arkadaşlarım bizden çok sonra varabilmişlerdi; çünkü yol yapımı varmış, yapımcılar kayaları yok edebilmek için dinamit patlatmak istemişler. Bu nedenle de yarım saatten fazla yolu trafiğe kesmişler.

Geç kalmamızın nedeni Mehmet'in bana İzmit'i, özellikle Çevre Günü'nde olanların geçtiği yerleri göstermek istemesiydi. Elimden tutup sokak sokak gezdirdi.

Toplantıda ilginç şeyler anlatıldı. Söylendiğine göre İzmit'in ortasından bir "otoyol" geçecekmiş. Otoyol dediğim, iki tarafı yüksek tel örgülerle kaplı bir hız yolu. Burada araçlar durmadan, yol tıkanmadan gidebiliyorlar. Otoyolda kavşak yok. Otoyola yandan kimse giremiyor; yayalar bile. Çünkü boydan boya tel örgüler var. Bir uzman şunları dedi:

— Karşıya, deniz kıyısına geçmek isteyen yayalar ne yapacak? Bir kaç yere köprü biçiminde yaya geçitleri konuyor. Her birinin uzunluğu futbol alanı kadar. İzmit'in denizle ilişkisi kesiliyor. Evet, İzmit'i geçip gitmek isteyen araçlar hızla, yolları kesilmeden gidebilecekler, ama İzmitlilere ne olacak? Geçip gidenler kolay gidecek, ama sıkıntıyı İzmitliler çekecek. Yaşlılar üstgeçidin merdivenlerine nasıl tırmanacak? Çocuklar ve kucağında bebeği ile anneler ne yapacak? El arabalı, çocuk arabalı kadınlar, bisikletliler ne yapacak? Üstgeçidin tepesine nasıl çıkacak bunlar?

Dedim ya, konu ilginçti. Uzmanlar, sorumlular tartışmaya başladılar. Ben dikkatle dinliyordum, ama acaba bütün bunlar Mehmet'i ne ölçüde ilgilendiriyordu?

— Ne diyorsun Mehmet? İzleyebiliyor musun? Yoksa canın mı sıkıldı?

— Sus da dinleyelim.

Beni fena payladı. Sustum. Sonra da hiç konuşmadım. O da konuşmadı. Yalnızca dinledik.

Tartışmalardan benim çıkardığım sonuç şu oldu: yapılacak otoyol İzmit'e büyük sorunlar getiriyor. Kentin tam ortasından geçtiği için İzmit'i tel örgülerle ikiye bölüyor. Ayrıca kentte bir tek ana yol var. Otoyol orayı kullandığı için kentin kendine yol kalmıyor. İzmitliler kentin içinde kımıldayamıyacak duruma geliyorlar. Bir de demiryolu yapılacakmış. Onu da otoyolun yanından havadan geçirmeye karar vermişler. Koca koca beton ayakların üstünde kilometrelerce giden bir köprü. Bu da kentten denizin seyredilmesini önlüyor. Bunlar da yetmiyormuş, gibi hem demiryolundan, hem de otoyoldan büyük gürültü çıkacakmış; bu gürültünün düzeyi sağlığa zarar verecek kadar fazla olacakmış. İzmitlilerin gece, gündüz bu gürültüye katlanması isteniyor. Daha da kötüsü var; otoyoldan çıkan egzos gazları kentin üstünde bir tabaka oluşturacakmış. Hava zehirlenecekmiş. Bu, kirlenmenin başladığı sabahları sık sık sis örülmesiyle ve kuşların yavaş yavaş bölgede azalmasıyla anlaşılırmış. Bunları duyunca birkaç İzmitli ayağa kalktı, "Sis olayları başladı bile, eskiden yoktu. Kuşların da buradan kaçtığını farketmeye başladık" dediler. Tartışmalar kızıştı.

— Otoyolu niye dağların ardından, İzmit'e sokmadan götürmüyorsunuz?

— Çok pahalı oluyor. Tüneller kazmak gerekiyor.

— Bize ne? Pahalı mahalı, ödeyin.

— Bu yol tâ Avrupa'dan gelip İstanbul'dan Ankara'ya, oradan da Suriye'ye, İran'a gidiyor. Çok para harcanacak. Pahalı çözümlere gidemeyiz.Parayı sokağa atamayız.

— Buna karşılık İzmitlileri sokağa atıyorsunuz. Avrupa'dan Asya'ya, İstanbul'dan Ankara'ya hızla gıdılsin diye İzmit'i yok ediyorsunuz.

— Harcanacak paranın büyüklüğünü düşünün, efendım.

— Sız de İzmitlilerin yaşantısını duşünün. Bizim çevremizi duşunün. Bunun hiç mi değeri yok? İzmit'i tel örgülerle, beton ayaklarla, beton köprülerle hapisaneye çeviriyorsunuz. Bizi denizimizden koparıyorsunuz. Havamızı zehirliyorsunuz. Kuşlarımızı kaçırıyorsunuz. Gurültü cehennemi yaratıyorsunuz. Bunların değeri yok mu?

Tartışmanın en heyecanlı noktasına gelmiştik. Birden baktım ki, Mehmet yanımdaki koltukta değil. Nerede diye çevreye bakındım. Yok. Koltukların arasına baktım. Yok. Bu çocuğa ne oldu? Nereye gitti? Acaba sıkılıp dışarı mı çıktı? Salonun dışına fırladım, sokağa baktım. Yok. Meraktan çatlayacağım. Mehmet kayboldu. Sanki buhar oldu, havaya uçtu. Ben şimdi ne yapacağım?

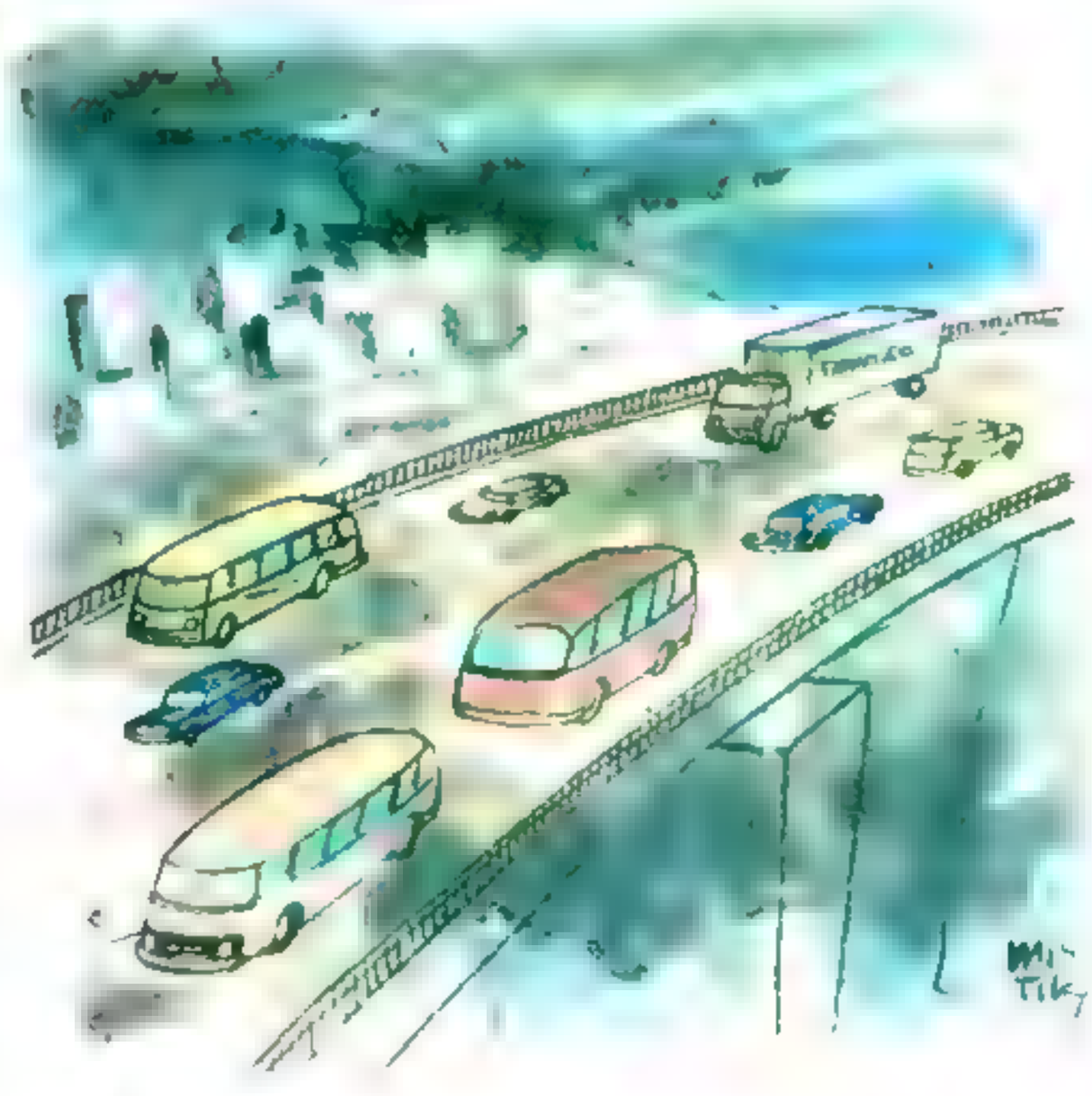

UYGARLIĞIN KİLOMETRE TAŞLARI

LUDWIG VAN BEETHOVEN

(Ludvig Fan Beythofen)

Ömrünün son yıllarında, büyük bestecilerden Robert Schumann'a doktoru, sinirlerini yatıştırması için yürüyüşlere çıkmasını önermişti. Schumann doktorunun öğüdünü her gün tutmaya ve Beethoven'in heykelinde son bulan bir yürüyüşe çıkmaya başladı. Heykelin önünde dakikalarca durur, ustaların ustası Beethoven'in heybetli yüzünden gozlerini ayıramazdı.

Kendisinden sonra gelen bütun bestecilerin böylesine hayranlığını toplayan Beethoven, gerçekten de müzik alanında bir dahiydi. Birinci Senfonisi 1800 yılında ilk kez çalındığında henüz 30 yaşındaydı. O sıralarda, asıl amacı, müzik dünyasının merkezi kabul edilen Viyana'yı bir piyano virtüozu olarak fethetmekti.

Gücünün farkında olan bir müzikçiydi. Beethoven. Bununla birlikte geleneklerden pek koptuğu söylenemezdi. Neşeli oda müzikleri besteleyip, sokaklarda temiz, beyaz gömleği ve özenli giyimiyle dıkkati çeken bir gençti.

Ne var ki çok geçmeden sağırlık belirtileri kendini göstermeye başladı. İlk anlarda Beethoven bu zayıflığını saklamaya çalıştı. Bir müzikçi için korkunç bir şeydi sağırlık. Yavaş yavaş çevresiyle ilişkisini kesti. Sağırlığını gizleyemeyecek hale geldiğinde (otuz iki yaşındaydı) Viyana'nın banliyölerinden Heiligenstadt'a çekildi.

İyice sinirli olmuştu; ama müzik çalışmalarına devam ediyordu. Bu bunalım içindeyken İkinci Senfonisini besteledi.

Sağırlık belki de Beethoven'in müzik dehasını geliştirmesine yarayan bir etkendi. Çünkü virtüozluktan vazgeçmiş, yalnızca beyninde duyabıldığı, seslerin görkemli gucüyle besteler yapmaya başlamıştı. Bir düşünceydi artık onun için müzik; bir felsefeydi.

Çevresine karşı davranışları da gunden güne kötüleşiyordu. Odasına kımsenin girmesine izin vermıyor, darmadağınık duran kâğıtların, notaların arasında, kimi zamanlar yemek yemeyi bile unutarak bestelerini kâğıda döküyordu. Kendisine gerekli saygının gösterilmediğinden, yeterince para kazanamadığından yakınıp duruyordu. Oysa durum tam tersineydi. Müzik çevrelerinden olağanüstu saygı görüyor, yapıtlarından hatırı sayılır bir gelir elde ediyordu. (Nitekim olumunun ardından, bir çekmeceye gizlediği paralar bulunmuş ve bunların önemli bir tutar oluşturduğu görülmüştü.)

Günler geçtikçe Beethoven daha sinirli, daha saldırgan olmuştu. Bır gün, yemek yediği bir lokantada dolu tabağı garsonun suratına fırlatmış, bır başka seferindeyse kızdığı bir Prensin büstünü tuttuğu gibi yere çalarak parçalamıştı.

Aslında bu saldırgan görüntünün ardında, uysal, duygulu bir kişilik yatıyordu. Hele notalarla uğraşırken dünyanın en sakin adamıydı Beethoven. Özgürluğe tutkundu. Diktatörlerden nefret ederdi. Üçüncü Senfonisi "Eroika"yı Napolyan'a ithaf etmış, ancak Napolyon Cumhuriyet yönetimini kaldırıp tekrar diktatörlüğünü ilân edince, ithaf sayfasını parça parça ederek, yeniden yazmıştı. Köleliğin kaldırılması çalışmalarıyla ilgilenir, İngiltere'deki gelişmeleri günü gününe izlerdi.

Seslere kapalı dunyasında, birbiri ardına verdığı yapıtlar ününü surekli arttırıyor, saygınlığı gittikçe büyüyordu. Ama o bunların farkında değildi. İlgilenmiyordu da. En büyük yapıtı sayılan Dokuzuncu Senfoniyi böyle bir ruh durumuyla yazdı. Dokuzuncu Senfoni sözcüklerle anlatılabilecek bır yapıt oeğildır. Mutlaka baştan sona dinlenmesi, sonra gene dinlenmesi gereken dev bir sanat şaheseridir. En büyük özelliği, bir senfonide ilk kez insan seslerinın kullanılmış olmasıdır.

Beethoven'in bütün yapıtlarında 'insani' bir yan vardır. İnsan duygularının, coşkularının bir bileşimi, hem de yüce bir bileşimidir onun senfonileri, konçertoları, füğleri. Yaşamı boyunca yazdığı tek opera yapıtı olan 'Fidelio'da da bu özellikleri görürüz. Yapıtlarında basmakalıp olmaktan her zaman uzak kalabilmiş, yaratıcılığın en soylu örneklerini vermeyi başarabilmiş bir ustadır.

Hastalıklardan bir türlu yakasını kurtaramayan bu buyuk ustanın 1826 yılında yakalandığı hastalık, gerek kendine bakmayışından, gerekse eline geçen ilâcı rastgele alışından, bir süre sonra şiddetlendi. Bir ay içinde tam yetmiş beş şişe ilâç yuttu Beethoven. Sürekli zayıflıyordu. Buna rağmen durmadan tasarılar yapıyor, yeni bestelerine biçim vermeye çalışıyordu. En büyük isteği Onuncu Senfonisini yazmaktı.

Ne var ki yazgısı buna izin vermeyecekti. 26 Mart 1827 günü, korkunç bir fırtınanın ortalığı kasıp kavurduğu bir sırada yaşama gözlerini yumdu. Henüz elli altı yaşındaydı...

Bugün, dunyanın dort bir yanındaki konser salonlarında onun yapıtları en büyük dınleyiciyi bulmakta. Plakları, bantları her müzikseverin baş köşesinde durmakta. Dehası hâlâ genç bestecileri etkılemekte, onlara yol göstermekte. Muziğin sevılmesinde, yaygınlaşmasında en önemli yeri tutmakta.

Kısacası bütün buyuk yaratıcılar gibi Beethoven de olmedi; yapıtlarıyla yaşıyor ve uygarlığın attığı her adımla birlikte, insanlığın yanısıra, yuceliyor, büyüyor....

TEMEL REİS

BÜYÜK BALIK

HA = HAYT = SAFINAZ'A GÖRÜNMEDEN EVDEN ÇIKTIM.

BENİMLE GELEMEZSİN BUGÜN BÜYÜK BALIK AVLAYACAĞIM =

GÜÇLÜ BİR BALIK DA SENİ DENİZE SÜRÜKLEYEBİLİR

BENİMLE GELEMEDİĞİ İÇİN ÜZÜLDÜ, AMA NE YAPAYIM ? ONUN GÜVENLİĞİ İÇİN...

HEEEV!

SANIRIM BÜYÜK BİR BALIK OLTAMA TAKILDI...

?

BLUB!

BLUB!

BLUB!

?

?

?

1029.

PUL KÖŞESİ

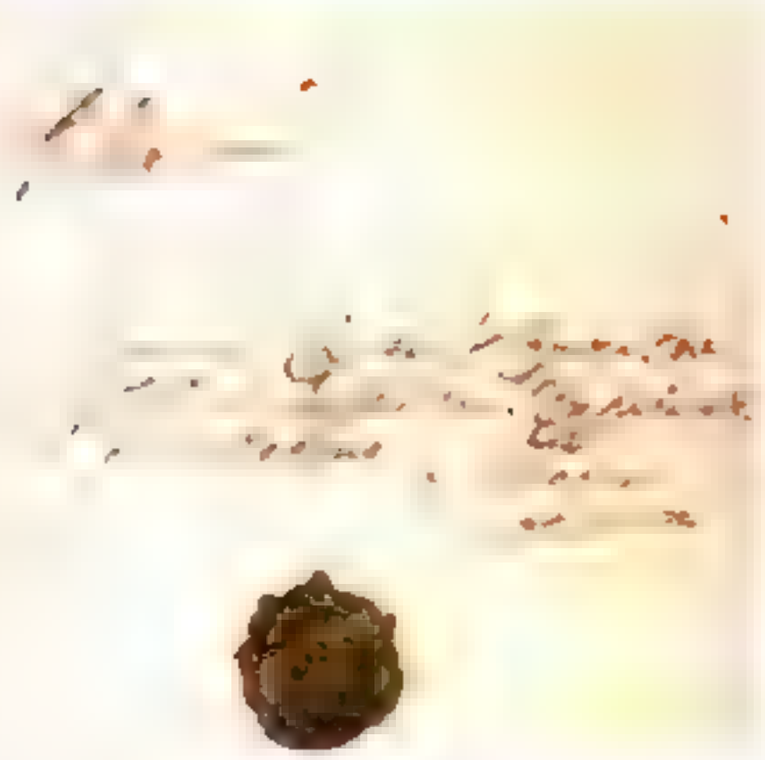

Cologne (Köln) kentine gönderilen bir mektubun zarfı

İLK POSTA KUTUSU

1653 yılında Fransa Kralı On Dorduncu Louis, Jean Jacques Renouard de Villayer'e halkın haberleşmesini sağlama ve duzenleme yetkisini verdi.

Renouard de Villayer, ufacık biletler çıkardı. İsteyen kimse, bu biletlerden bir tane satın alıyor ve yazdığı mektubun üstüne yapıştırıyordu. Sonra da mektubu, Paris'in çeşitli yerlerine konulmuş posta kutularına atıyordu. Posta kutuları gunde üç kere açılıyor, mektuplar alınarak merkeze göturulüyordu. Orada, üstlerindeki biletler çıkarılıyor ve alıcılarına gönderiliyordu. Bu biletlerin çıkarılma nedeni, yeniden kullanılmalarını önlemekti. Yalnız kent içi mektuplaşmaya olanak verdiği için, bu duzene "petite poste" (küçuk posta) deniyordu

Bakın, on yedıncı yuzyıl Fransız şairlerinden Jean Loret, Paris "petite poste" unu nasıl anlatmış.

Herkes yararlansın diye yerleştirildi
Paris kentine posta kutuları,
Buyuk sokaklara, küçuk sokaklara.
Dileyen kişi ya da uşağı
Götürüp bir mektup atabilir onlara.
Hemen ulastırılır mektup, kime gidiyorsa,
Yeğenlere, amcalara, damatlara,
Kardeşlere, kaynanalara, dostlara,
Kâtiplere, avukatlara, tuccarlara,
Hemen ulaştırılır sevdalılara.
Uşağı, hizmetçisi yoksa insanın,
"Kimle göndersem mektubumu?" diye duşunmez,
Götürüp posta kutusuna atar,
Aynı yoldan alır yanıtını da.
Sorarsanız kaç paradır mektup göndermek diye,
Hemen soyleyelım de kanmayasınız:
Kutuya mektup atmak bir metelğe patlar.

"Petite poste", Parisliler arasında buyuk ilgi gordu. Ama zamanla bu posta kutuları hiç kullanılmaz oldular, çünkü, bir çok kişi onları posta kutusu değil, çop kutusu olarak kullanmaya başlamıştı... Kutularda mektuplardan çok çöpler, yemek artıkları bulunuyordu ve oraları yuva edinen fareler mektupları yiyordu.

BİR ÖĞRETMENE SORUYORUZ

Ders konularıyla ilgili sorularınızı artık bu köşede yanıtlayabileceğiz, sevgili okurlar. Mektuplarınızı "Milliyet Çocuk Dergisi, Bir Öğretmene Soruyoruz, Milliyet Yayınları, Cağaloğlu, İstanbul" *adresine bekliyoruz.*

Tarihte ilk olarak Zeplin Balonu'nu kım buldu? Bana bu konuda bilgi verebilir misiniz?

Canan Başaran (İstanbul)

Balonlarla yapılan hava taşımacılığının yeterli olamayacağı anlaşılmıştı. Balonlar kuvvetli hava akımları karşısında etkisiz kalıyordu. Balonlara motorlar ekleyerek, onları güçlendermek gerekiyordu.

Böyle bir araç ilk kez 1852'de Fransa'da gerçekleştirildi. Henri Gıffard adlı eski bir demiryolu işçisi bu motorlu balonu gerçekleştirdi. Buluşuna da kendi adını verdi. Gıffard...

Giffard'ın yaptığı motorlu balon sonraları geliştirildi. Örneğin Gıffard bu amaçlara buharla çalışan motorlar yerleştirmişti. Sonraları bunlara modern motorlar takıldı.

Motoru balonlar, "Zeplin" adını 1900 yılından sonra aldı. Bir Alman, Graf Ferdinand von Zeppelin, araçlara adını verdi.

İlk buyük zeplin kazası 6 Mayıs 1937'de oldu. Bir zeplin havada alev aldı. 37 kişi öldu. Tabii bu kaza da zeplinlerin sonu oldu. Bir daha uçamadılar.

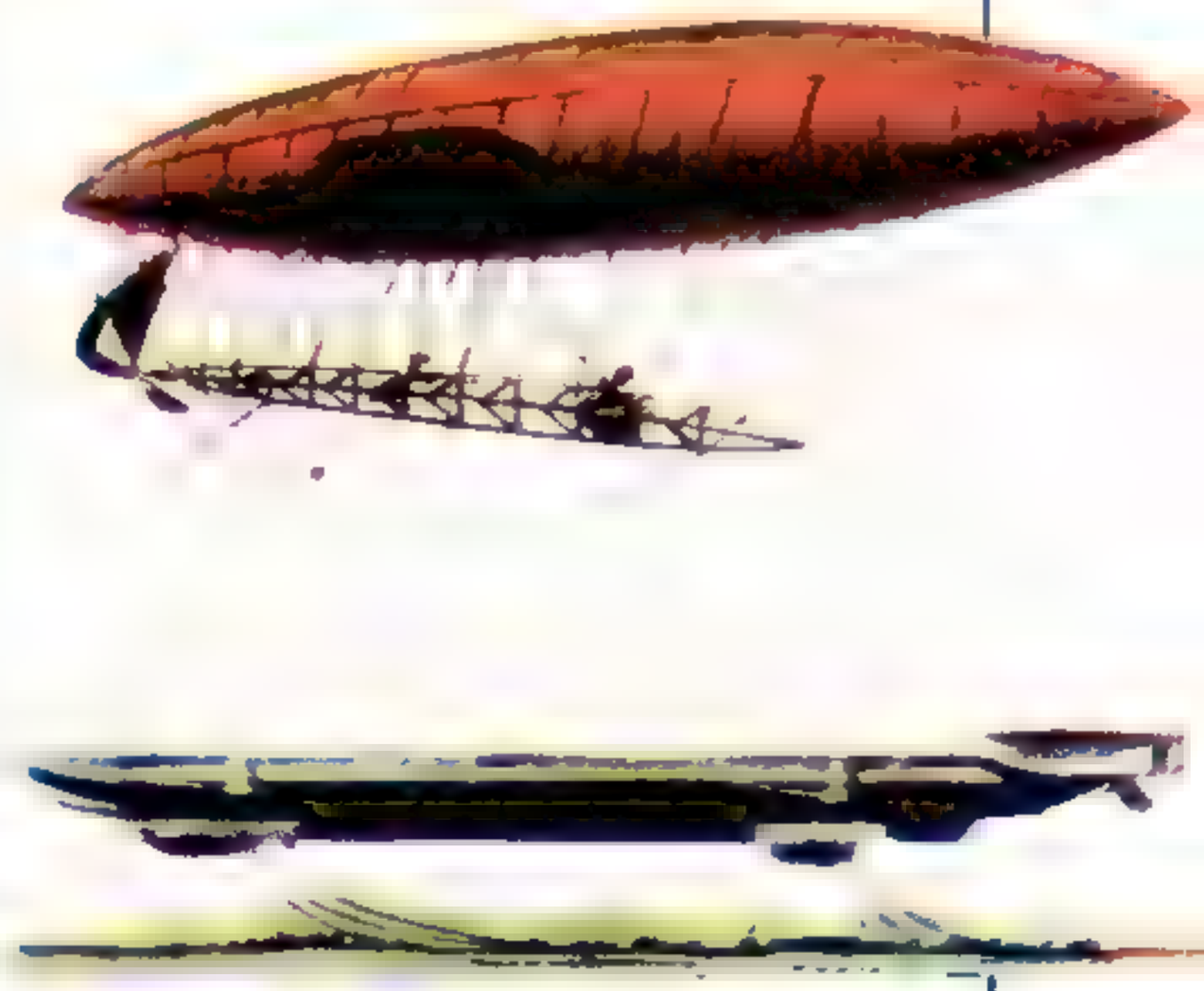

Balonlarla günümuzün uçakları arasında bir köpru. Zeplinler... Yukarıda iki tıp zeplin goruyorsunuz.

BİR TELDEN

İngiltere'de bir kulübün üyeleri bütün denge kurallarına meydan okuyorlar...

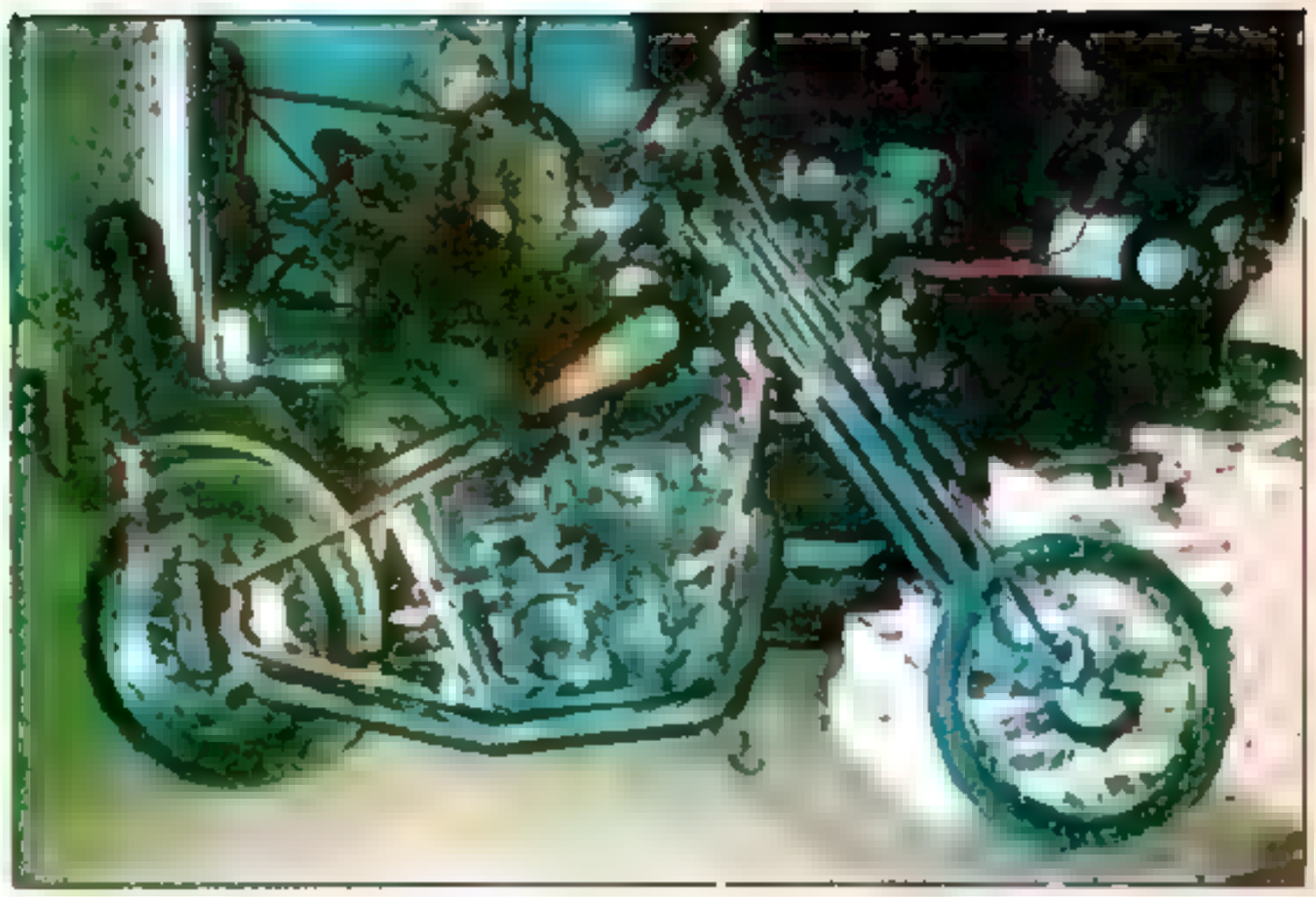

Honda, Chopper 500

TEKERLEKLER ÜZERİNDE HEYECAN

Artan trafik, petrol sorunu gibi nedenler büyük otomobil yapımcılarını artık küçük arabalar yapmaya itiyor. Herkes az benzin yakan küçük bir otomobil ya da trafik sıkışıklığında caddelerden kolayca geçebilen bir motorsiklet satın almak istiyor.

Yalnız motorsiklet kullanmak otomobil kullanmaya benzemiyor. İki tekerlekli bu aracı kullanmak gerçekten bir hüner işi.

İngiltere'de geçen yıl bir motorsiklet kulübü kuruldu. Kulübün amacı motorsikletlerini usta biçimde kullanan kişileri çevresinde toplamak ve her yıl çeşitli gösteriler düzenlemekti.

Motorsiklet kulübü kurulduğundan beri çeşitli gösteriler düzenledi. Size sunduğumuz fotoğraf onları her yıl düzenledikleri gösterilerden birinde çekilmiş. Yirmi iki adam altı motorsikletin üzerinde güç bir denge hareketi yapıyor. Yayımladığımız ikinci resim de gençler arasında çok tutulan bir model: Honda, Chopper 500...

TV

İleride sevdiğimiz bir programı çarşıdan satın alıp evimizde izleyebileceğiz...

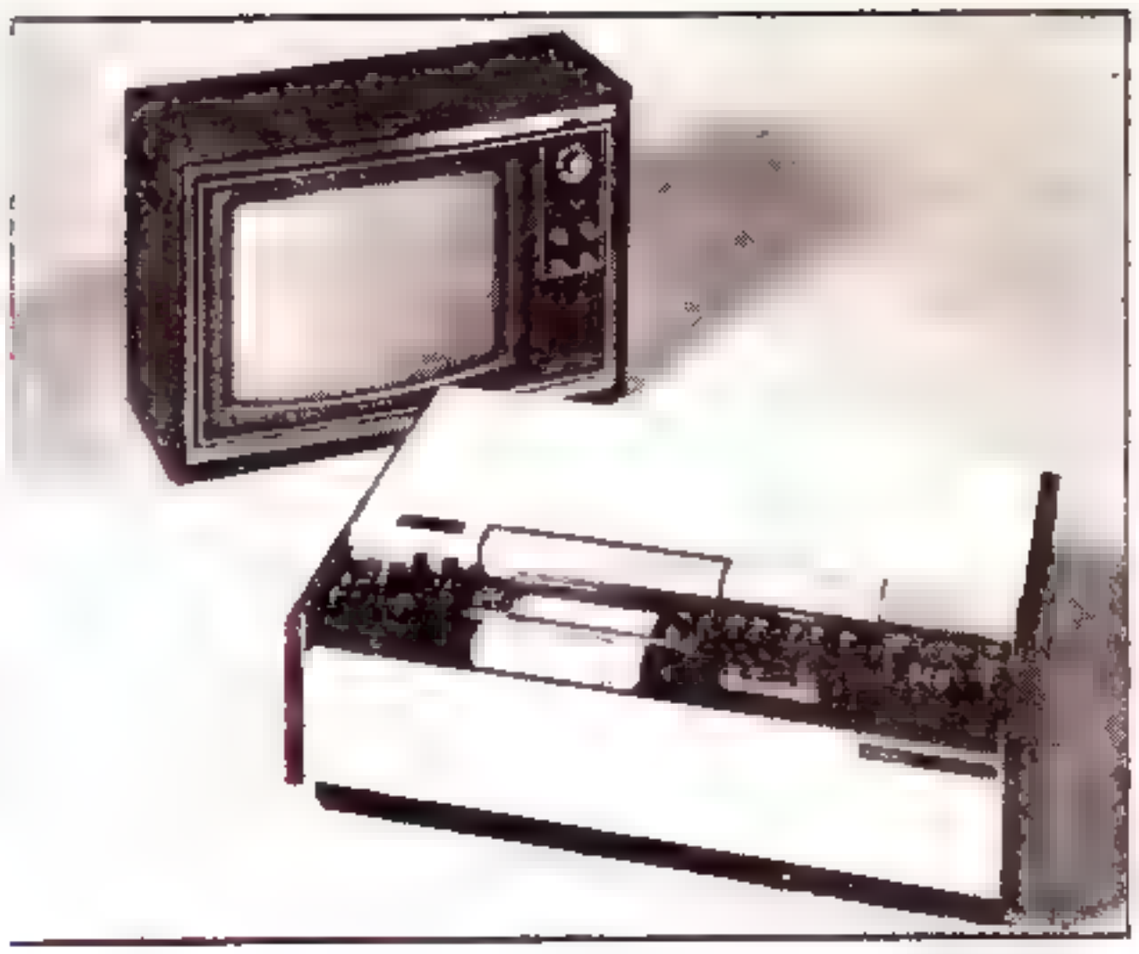

Video teyp

YARININ TELEVİZYONU

Video kaset" ve "Video plak" televizyonun son yıllarda geliştirdiği iki büyük aşama. Bazı arkadaşlarımız, "Bunlar nedir" diye sorabilirler. Anlatalım:

Sevdiğiniz bir müzik programını yeniden izlemek istersenız çarşıdan o programın bandını alıp, televizyonunuza takıyorsunuz. İstediğiniz zaman da televizyonun başına geçip, izliyorsunuz. "Sevdığiniz bir film mi var?" O da kolay. Bandını takıp bir çok kez filmi izleyebilirsiniz...

Uzmanların söylediğine göre bu araçları geliştirme çalışmaları 1960 yıllarında başlamış. Amerikan uzay çalışmalarını yöneten, "NASA", CBS televizyon şirketine başvurarak, "Apollo" uzay gemileri için bir video kaset aracı geliştirmesini istemiş. CBS şirketi de renkli televizyonun gelişmesine büyük katkıları olmuş bilim adamı, Peter Goldmark'tan kendilerine yardımcı olmasını istemişler. Bilgin de onlara Apollo uzay gemilerinde kullanılmak üzere bir video kaset sistemi geliştirmiş.

Günümüzde video kasetleri CBS şirketinden başka bir çok şirket yapıyor. Yalnız bu araçların fiyatları şimdilik çok pahalı. Ancak uzmanlar ileride bu fiyatların ucuzlatılacağını söylüyorlar.

Bir başka yenilik ve video gazeteler. Yalnız bu çok yeni bir aşama. İleride gerçekleşecek. Sabahları gazete alacağımız yerde gazetenin kasetini alacağız. Ekranda izleyeceğiz. Tabii bu aracın da yaygınlaşması için fiyatının iyice, örnegin bir gazeteninki kadar, ucuzlaması gerek...

Bir video gazete

PEMBE PANTER

MİRAS

HIMMM
MİYAM
MİYAM
MİYAM

BUGÜN KENDİME EN SEVDİĞİM YİYECEKLERİ HAZIRLADIM... KUZU FIRIN, KIZARMIŞ PATATES, PÜRE VE ELMA TATLISI... TABİİ YANINDA DA KAHVE...

ŞLAP.. ŞLUP... BUNLARI BİR AN ÖNCE MİDEME İNDİR MEK İÇİN SABIRSIZ-LANIYORUM

DIN DON!

YEMEĞİ YEMEME ENGEL OLAN BU TATSIZ KONUK KİM ACABA ?...

DIN DON!

EVET ?

SİZ ACABA BAY ÇOKZEN_GİN 'İN YEĞENİ ÇOKŞİŞ-MAN MISINIZ ?

EVET TA KENDİSİ ! BİR İSTEĞİNİZ Mİ VAR ?

AMCANIZ ÖLDÜ. BİR AY İÇİNDE 50 KİLO ZAYIFLAMANIZ KOŞULUYLA DA TÜM SERVETİNİ SİZE BIRAKTI!

BU ÇOK KOLAY BİR ŞEY!

ŞİMDİ ELİMDEN GELDİĞİ KADAR ÇABUK BİR BİÇİMDE ZAYIFLAMALIYIM!

BİR AY SONRA GÖRÜŞÜRÜZ!

YAŞASIN! BÜTÜN YAPACAĞIM İŞ 50 KİLO ZAYIFLAMAK.. SONRA ZENGİNİM..

ÖNCE ŞU BENİM YEMEĞİ...

... HAYIR!

INGAAA!

AÇ BİR GECENİN SONUNDA GELEN SABAH...

BU İŞTE USTA KİMSELERİN YARDIMINI İSTEMELİYİM...

BURASI TAM BANA GÖRE BİR YER...

PEMBE PAYİAS SAZLIK OKULU

BİR AY İÇİNDE 50 KİLO VERMEM GEREK..

BU ÇOK KOLAY BİR İŞ.. BANA GÜVENİN...

AMA BİR AY İÇİNDE..

ZAYIFLATMAK BENİM İŞİM.. YALNIZ BU İŞ SİZE 450 PAPELE PATLAYACAK...

ŞİMDİ ÇALIŞMAYA BAŞLAYALIM!

DAHA HIZLI KOŞUN DAHA HIZLI!

HAYIR! HAYIR!... YATMAYIIIN!...

HAYIR! BEN İNDİRİN! HAYIR! HEEEY!

HAYIR! KAÇMAMALISINIZ... GELİN BURAYA...

GÜÜM!

BİRAZ DİNLENMELİSİNİZ ŞİMDİ SİZE MASAJ YAPAYIM...

PAT! PAT!

HIM! BU YORUCU ÇALIŞMANIN SONUCU BİRAZ GIDA ALMALISINIZ.. İKİ BARDAK SU VE BİR DİLİM EKMEK SİZE VETER!

CO

BİRKAÇ GÜN GEÇTİKTEN SONRA...

YEMEK SAATİNİZ GELDİ.... İKİ BARDAK SU VE BİR DİLİM EKMEĞİNİZ HAZIR.. SAKIN TABAĞI YEMEYİN!

SONUNDA ....

BAŞARDIM! TAM 50 KİLO ZAYIFLADIM!

50 KİLO ZAYIFLADIM!

BİRAZ DİKKATLİ OLUN! ZAYIFLADINIZ.. ÇOK HAREKET ETMENİZ DOĞRU DEĞİL!...

YEMEK! YEMEK! YEMEK KOKUSU ALIYORUM!...

LÜTFEN BENİ İÇERİ AL! YEMEK YEMEK İSTİYORUM!...

KORKARIM BU OLANAKSIZ.. BU YEMEĞİ BEN YİYECEĞİM... SEN İKİ BARDAK SUYUNLA EKMEĞİNİ YE ...

YEMEK! YOL AÇIN BANA YEMEK!

ÇATIR!

BEN BAV ÇOKZEN-GİNİN AVUKATIYIM... ACABA ÇOKŞIŞMAN 50 KİLO ZAVIF-LADI MI?

OH TABİİ...

AMA BİRAZ ÖNCE KENDİNİ KAYBETTİ...: KORKARIM BİR HAFTA DAHA BEKLEVE-CEKSİNİZ!

Z

SON

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	L		M	E	C	E	R	H	A	N
2	A	S	O	R	A	S	I	M	A	N
3	L	M	T	E	T	E	M	H	A	S
4	P	A	U	N	O	V	İ	Ç	N	A
5	A		F	Ö	K	E	L	İ	A	D
6	S	L	T	A	E	H	T	H	Ğ	U
7	L	A	Ö	N	T	B	E	U	O	L
8	A	T	G	N	A	İ	M	T	D	L
9	N		Ü	L	E	T	H	A	R	A
10	N	K	A	D	İ	R	E	H	E	H
11	A	R	E	S	E	T	M	A	K	İ
12	R	A	T	F	İ	L	O	N	E	Ş

SÖZCÜK AVCILIĞI

Yukarıdaki harfler arasına gizlenmiş bazı sözcükler var. Sözcükler soldan sağa, sağdan sola, yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya ve çapraz olarak yerleştirilmiştir: ters de olabilirler... Ama hepsi düz bir çizgidir. Örnek olarak birini belirttik. Ötekileri bulması sizden...

Saklı sözcükler: İsmail Atik, Cemil, Engin, Paunoviç, Alpaslan, Kadir, Sadullah, Vehbi, Fatih, Mehmet, Hatuniç, Erhan, İsa, Esen, Erdoğan, Öner, Şenol, Rasım, Öner, Ahmet.

Yanıtlar 64. sayfada

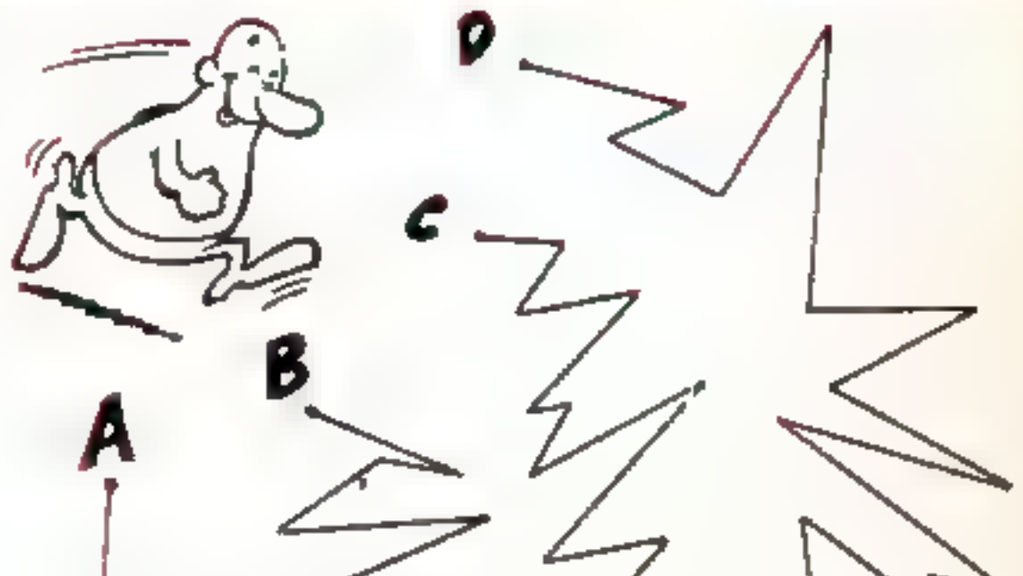

ÇİZGİLER: Harflerle işaretlenmiş çizgilerden hangisi daha kısadır. Bulabilir misiniz?

SİLAHLAR

Eski çağlarda kullanılan bu ilkel silahlardan bir tanesi, özelliği nedeniyle diğerlerinden ayrılır. Hangisi?

1	x9+2 =	11
12	x9+3 =	111
123	x9+4 =	1111

DENKLEM: Alt alta toplamalar ve çarpmalar görüyorsunuz. Biraz dikkat ederseniz bir sıra içinde değişmeler göreceksiniz. Acaba 11111 ve toplamını elde etmek için dördüncü ve beşinci sıralarda hangi rakamı 9 la çarpıp hangi rakama eklemelidir?

8 FARK Yukarıda iki resim görüyorsunuz. İlk bakışta ikisi de birbirinin aynı, öyle değil mi? Ama dikkatle bakarsanız arada tam sekız fark bulacaksınız. Resimler bizden, bulması sizden.

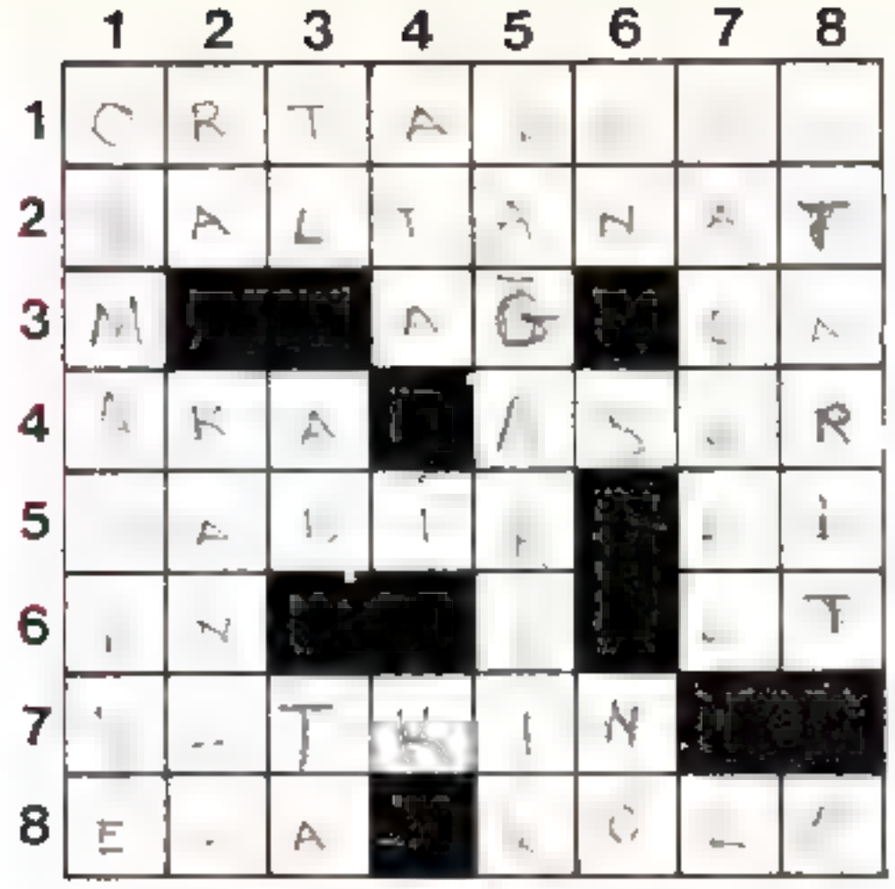

KARE BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1) Türkiye, Kıbrıs, İsrail, Ürdün, Suriye, Mısır, Irak, İran gibi ülkelerin bulunduğu coğrafya bolgesi. 2) Sultanlık ya da bolluk, zenginlik içinde yaşayış. 3) İp, tel gibi şeylerden yapılmış kafes biçiminde örgü — (tersi) İsim. 4) Tarihte bir devlet — Tarihe bir devlet 5) Az bulunan — (tersi) Vilayet. 6) Mağara — Bır müzik aleti 7) Alışmış olduğu bir işi iyi beceren. 8) Bir göz rengi—Kağıt ya da bez yapıştırmada kullanılan kaynatılmış nişasta.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Adana'nın bir ilçesi. 2) (tersi) Yüzey ölçüsü birimi — Suyu başka yöne akıtmak için açılan geniş su yolu 3) Türk Lirasının kısa yazılışı — İsim — (tersi) Bir hayvan 4) Baba, dede. 5) Meşin torba. 6) Bir sayı — Numaranın kısa yazılısı. 7) (tersi) Bursa'da bir dağ adı. 8) Bir gezegen adı.

KAÇ YAŞINDA

Genç adam o gün doğum gününü kutluyordu. Kaç yaşında olduğunu bulmak için başını oluşturan rakamları toplayın. Bakalım bulabilecek misiniz?

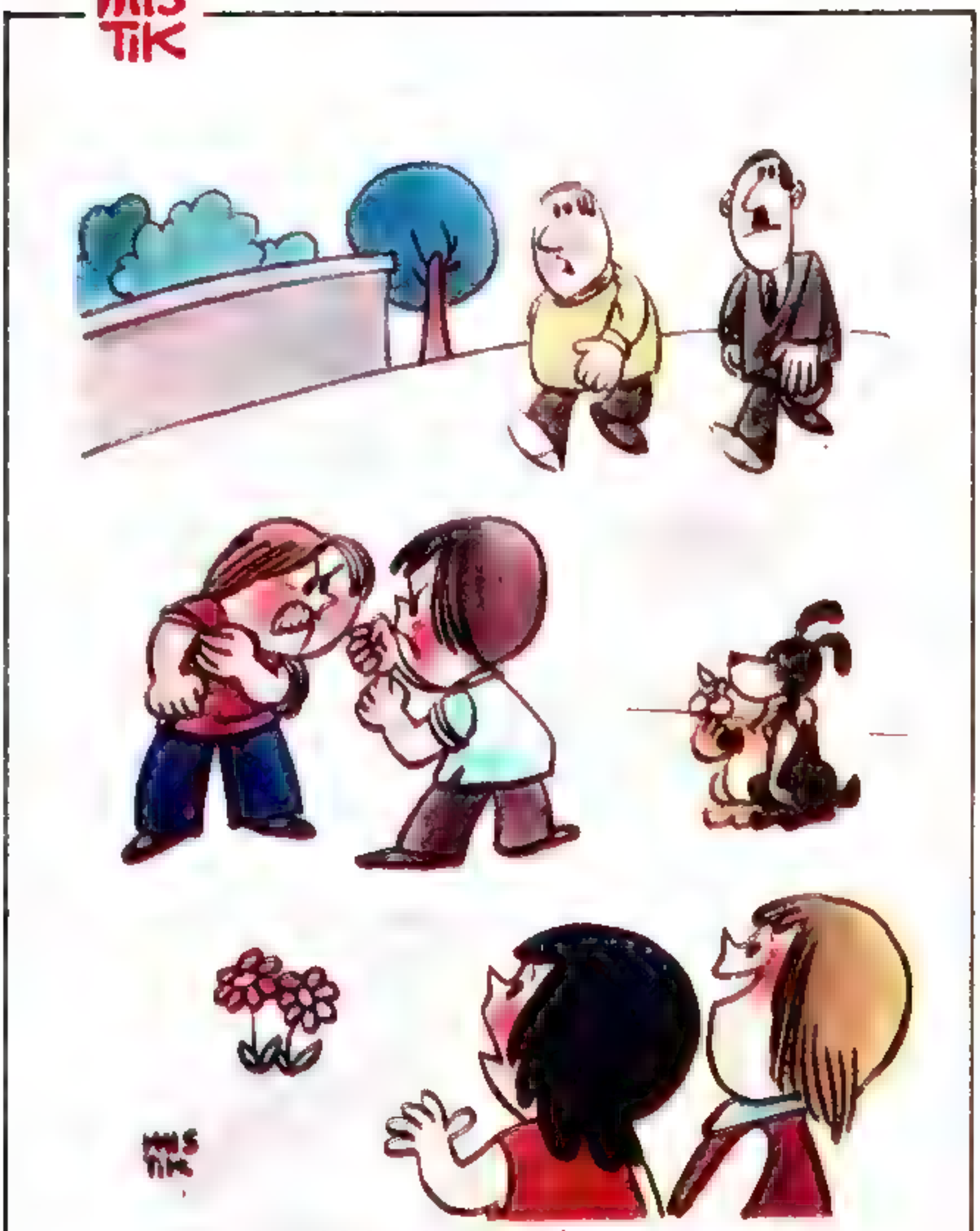

– Sence hangisi dayak yiyecek?
– İkisi de. Bak babaları geliyor...

YANITLAR

● SÖZCÜK AVCILIĞI: İsmail Atik (B—1, duz, aşağıya), Cemil (E—1, duz, sola), Engin (E—6, sol, aşağıya), Paunoviç (A—4, duz, sağa) Alpaslan (A—2, duz, aşağıya), Kadır (B—10, duz, sağa), Sadullah, (J—3, duz, aşağıya), Vehbi (F—4, düz, aşağıya), Fatih (C—3, sağ, aşağıya), Mehmet (G—11, düz, yukarıya), Hatuniç (H—10, duz, yukarıya) Erhan (F—1, düz, sağa), İsa (E—12, sol, yukarıya), Eser (E — 11, duz, sola), Erdoğan (1—10, düz, yukarıya) Öner (D—5, duz, yukarıya), Şenol (V—12, düz, sola), Rasim (D—2, düz, sağa), Öner (C—7, sağ, aşağıya). Ahmet (1—3, düz, sola)

● SİLAHLAR: "B" bir ateşli silahtır.

● ÇİZGİLER: (C) daha kısadır.

● DENKLEM: 1234 x 9+5 —11 111
12345 x 9+6 —111 111

● 8 FARK: (1) Sol üst köşedeki ağacın dalı. (2) Soldaki saçaklar. (3) Yukarıdaki dağların ortadaki kıvrımları. (4) Oyuncak kayığın kuyruğundaki nokta. (15) Oyuncak kayığın yuzgeci. (6) Gozunun altındaki çizgi (7) Kayığın sağındaki otlar. (8) Adamın elindeki tufek.

● KARE BULMACA: Soldan sağa: 1) Ortadoğu. 2) Saltanat. 3) Ağ — Da. 4) Aka — Asur. 5) Nadir — Li. 6) İn — Ut. 7) Yatkın. 8) Ela — Kola
Yukarıdan aşağıya: 1) Osmaniye . 2) Ra — Kanal. 3) Tl — Ad — Ta. 4) Ata. 5) Dağarcık. 6) On — No. 7) Gadulu. 8) Utarıt.

● KAÇ YAŞINDA?: Adam, 29 yaşında.

Mektup Arkadaşı

Turkiye'nın her yoresinden yenı arkadaşlar edınmek ister misınız? Bize adınızı, adresınizi yazın.. bu koşede yayımlayalım.

● İKLİM BÜYÜKOL: Yaşım 11. Pul ve kurutulmuş deniz urunleri biriktirirım. Yuzmeyi ve kıtap okumayı severim. Fenerbahçeliyım. Yazışmak ıstiyorum.
Adres: İnkılâp Mah. Evliya Hoca Sok. 32/10 Uskudar — İSTANBUL

● HÜSEYİN EREN: Yaşım 12. Kitap okumayı, muzik dinlemeyi severim. Sporun güreş ve futbol dallarıyla ilgilenirim. Ortaokul ogrencısiyim. Dergi okuru arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
Adres: İş Bankası Karşısı Foto Zafer YOZGAT

● BERNA KANTARCIOĞLU: Yaşım 13 Ortaokul ogrencısiyım. Kıtap okumayı, muzık dinlemeyi, bısıklete bınmeyi cok severim, Pul biriktirim, Dergi okurlarıyla yazışmak istiyorum.
Adres: Paşa Mescit Mah. Kurtuluş Cad. No: 75/2 BANDIRMA

● ERDEM DOĞAÇ: Yaşım 8. Resim yapmayı, sporu, kitap okumayı severim. Pul biriktirirım. Galatasaraylıyım. Yazışmak istiyorum.
Adres: Yücebağ Mah. 834. Sok. Kesimli Ap. No. 12 DENİZLİ

● BERİL GÜNEY: Yaşım 11. Pul ve kart biriktiririm. Muzik dinlemeyi, kitap okumayı severım. Mandolin çalarım. Fenerbahçeliyım. Dergi okurlarıyla yazışacağım. Adres: I. Hindibaba Sok. Şenortaklar Ap. K.2 No-4 DİYARBAKIR

● SERDAR BOZKURT: Yaşım 15. Boş zamanlarımda kitap okur, sinemaya giderim. Kart ve sigara paketi biriktiririm. Futbol oynamayı severim. Fenerbahçeliyim. Yazışacağım.
Adres: 1735. Sok. No 47 K.1 Karşıyaka — İZMİR

● ERGÜL GÖZCÜHLMAZ: Yaşım 14 - Pul biriktirirım. Kitap okumayı severim. Futbolla ilgilenırım. Adanasporluyum. Yazışmak istiyorum
Adres: Yeni Sebze Hali No: 174 ADANA

● NAZAN YAZGAN: Yaşım 11. Kitap okumayı, muzık dınlemeyi severim. Fenerbahçeliyim. Dergi okurlarıyla yazışmak ıstiyorum. Adres: 3587. Sok. No. Gürçeşme İZMİR

OKURDAN OKURA

Bu, sizin sayfanız... Şiirlerinizi, yazılarınızı, resimlerinizi ve kendi fotoğraflarınızı bekliyoruz.

OKULUM

Okulum ne güzel
Neler neler var neler
Okulumdan başka yerde
Bütün bunlar ne gezer

Herkes okula gider
Orda neler var neler
Önce öğrenir yazmayı
Okur bilgi ediniriz

Çok severim okumayı
oturup ders çalışmayı
Cahilliği ne yapayım
Oturup ders çalışayım

ÖDÜL EVREN

KIR ÇİÇEĞİ

Bahar gelince sevinçle
Kırlara koştum
Çiçekler açmıştı sevgiyle
İlerdeki çiçekler çok hoştu,
renkleriyle
Hoşuma giden
Kır çiçeğiyle
Sanki konuştum
Ne hoştu hali
Üzüldüğü belli
Koparılacağını sandı
Acı acı sanki bana baktı
Hayatın değerini anladım
Bir süre öylece baktım
Ona acıdım.
Hayatı son bulursa
Üzülecek sanki bana
Küsecek...
Sonra anladı
Bana mutlulukla baktı
Ölmeyecek
3 ay daha yaşayacaktı.

MURAT GÜVENİR

KUŞLAR

Bahçemizin süsleri
Kuşlar çok sevimli
Sabahleyin erkenden
Uyandırırlar beni.

Yuva yapan annesi
Yiyecek getirir babası
Yavru kuşlar neşeli
Bilmezler daha hiçbir şeyi

Küçük kuşlar cici kuşlar
Cıvıl cıvıl ötüşürler
Kış gelince dışarlarda
Tiril tiril titreşirler.

NUR KARAALP

DÜNYAMIZ

İşte bizim dünyamız
Sevimli bir dünya
Yusyuvarlak top gibi
İyilik kötülük onda

Severiz yaşamayı
Hayatı kazanmayı
Değerli işler yapıp
Başarıya ulaşmayı

DENİZ KURTOĞLU

BEKLEDİĞİM KUŞLAR

Dallar tomurcuklanmaya
başlayınca
Kuşları beklerim usanmadan
Gözleri ümit, gagası sevinç
kuşları
Ömür boyunca

Dönerler birer birer, sürü
sürü,
katar katar
Kanatlarında güneyden bir
damla ses
Benim daha beklediklerim
var
Kanatlarında sevda,
gözlerimde
heves.

EMRA YAZICIOĞLU

SORU

Ali birgün okuldan dönünce Annesine "Artık okula gitmeyeceğim", dedi, Annesi:
— Neden yavrum?
— Öğretmenimiz hiç bir şey bilmiyor
— Yavrum öğretmenler çok şey bilir.
— Ama bütün soruları bize soruyor.

EMEL ONAT

Seyda Çınar

HAYVANLAR ANSİKLOPEDİSİ

7

MAYMUN

Maymunlar; omurgalı hayvanların memeliler sınıfının bir takımıdır. Memeliler yumurtlamazlar. Yavru doğana dek annenin vücudunda gelişir. Dişi memeliler yavrularını sütle gıdalandırırlar. Derilerinde yavrularını sıcak tutan kıllar vardır. Çevrelerindeki ısı değişikliğinde vücut sıcaklıkları eksilmez. En ilkel maymunlar makiler ve cadı makilerdir. Makigillerin tilkiye benzer yüzleri, uzun kulakları ve tüylü kuyrukları vardır. Günümüzde Madagaskar ve komşu adalarında yaşar. Cadı makiler büyük gözlü küçük maymunlardır. Maymunların en bilinenleri arasında Babuinler yer alır. Evleri ağaçlar olduğu halde yaşantılarını yerde geçirirler.

Goriller insana benzeyen maymunların en büyükleridir. Maymunların çok değişik örnekleri vardır. İnsansılar insana en yakın örnekleridir. İnsansılar gibonları, orangutanları, şempanzeleri ve gorilleri kapsar.

KAPTAN VE ÇOCUKLARI

JOE MUSIAL

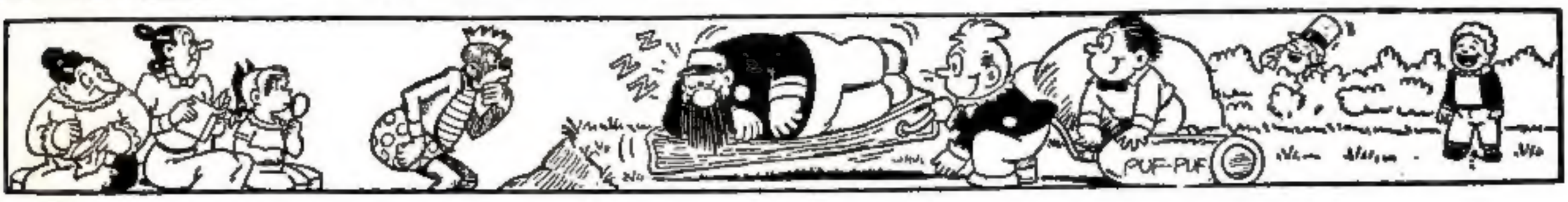

BİZİM
ALİ
MİS
TİK

GÖMÜ